

ŠIAURĖS ATĒNAI

2011 m. balandžio 1 d. Nr. 13 (1031)

ISSN 1392-7760

Kaina 1,90 Lt

Pikantiški Slombo gyvenimo užkulisiai — p. 3

Andrius Patiomkinas ir poezija — p. 7

Artinasi eilinė pasaulio pabaiga — p. 4

Atsinaujinės pozityviosios psichologijos skyrelis — p. 11

Vaizdeliai

VIDAS POŠKUS

Pinigas ir pinigai

Mūsų pasaulis yra didelis, galingas pinigu konglomeratas. Pinigai metosi visur – žemėje, ore ir danguje. Metaliniai (auksiniai, sidabriniai ir įvairiausi rūsių metalo lydiniai) blynai rieda, dunda tėviškės keliais (idealai sutvarkytais ir duobėtais bei gumbuotais).

Su vienu popieriniu banknotu nesenai diskutavau šios totalinės merkantilizacijos ir monetarinės politikos įsigalėjimo klausimu.

Prelegentas (jo paties prašymu negalime nurodyti tikslaus nominalo ir serijos numerio) aiškino, kad pinigu antplūdis mūsų gyvenime néra toks jau blogas reiškinys.

– Viskas laikosi ant pinigo, – aiškino pašnekovas.

Kaip patį didžiausią autoritetą jis citavo tautinio pinigo tėvą Vladą Jurgutį, sakiusi, kad pinigai yra mūsų valstybės gerovės pamatas ir pagrindas, mūsų ūkinio gyvenimo stimulatorius ir stabilizatorius, mūsų esmę esmė ir dar daugiau...

Bandžiau diskutuoti, tačiau bergždžiai.

Pinigas toliau aiškino savo tiesas.

– Bičiuli, tu esi popierinis ir popierinės yra tavo tiesos, – oponavau netiksliomis, išgalvotomis (mano subjektyvia nuomone) citatomis mėgstančiam operuoti demagogui.

Tačiau veltui. Gincas vyko viena kryptimi. Višiskai suprantama kodėl: aš buvau bepinigis, jis – pinigas. Esmai esmė. Gyvenimo pagrindas – pasak netiksliai cituoto V. Jurgučio.

– Pažvelk pro langą, – gražbyliavo banknotas, – ten visur mes – pinigai pinigaičiai.

Iš tikrujų – praskleidus užuolaidas ir pažvelgus laukan, akys švytėjo vien pinigai. Metaliniai, popieriniai ir virtualūs. Pinigai ant medžių, pinigai žvaigždėse, lobiai, ikastai giliai į smėlius ir užmūryti gotikiniuose mūruose, pinigai (sutrinti ar apynaujai) paeivų kišenėse, piniginėse, prairusuose paltu, striukių pamušaluose. Pinigai visur...

Net i šiltus kraštus trikampiais skrendančios gervės (jos gailiai klykė ir padangėje regėjosi kaip juodi tamšūs taškeliai) savo tobuluose snapuose laikė po doleri, eurą ir zlotą (viskas priklausė nuo to, su kokiui monetariui arealu jos pačios save susiejo).

Disputas tuo ir baigėsi. Buvo įtikintas absolūcia pinigų valdžia, nepajudinama jų reikšme, neišmatuojama įtaka ne tik ekonominiams, bet ir politiniams, socialiniams, kultūriniams, tautiniams, gamtiniam santykiam...

Po viso to savo tiesą įrodės pokalbio subjektas tvarkinės susilankstė ir nušuoliavo į bebraštes prerijas – éjo pirmosios spalio mėnesio dienos, pats sezoniškė konkretaus nominalo ir indekso (kurio, kaip sakiau, minėtasis pašnekovas nepanororo atskleisti) migracijos apogéjus.

Iš vakarų į rythus slinko popierinių banknotų ordos. Žvelgiau į jas pro tą patį langą ir galvojau, kad prieš juos (kaip ir prieš ēdriusius skerius, žiauriąsias Temudžino ordas) bejėgiai visi...

Mūsų pasaulis yra didelis, galingas pinigu konglomeratas, o mes tik kuklūs jų tarnai...

Smėliai

– Ar jūs įsitikinės, kad smėlis kenka jūsų sveikatai? – paklausė smėlinė skorpionžuvė, kai ją, besilankančią Naglių rezervate Kuršių nerijoje, už ragų, nagų ir straubliuko griebė budrus aplinkos apsaugos pareigūnas.

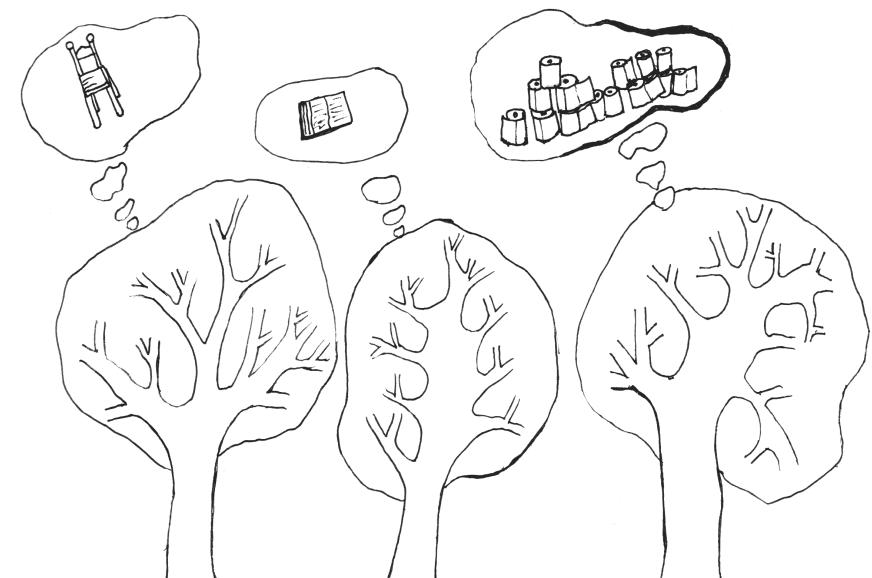
– Neturėčiau atsakinėti į provokacinus klausimus, – atsiovė šis, – tačiau, būdamas ne tik valstybės tarnaautojas, bet ir paprastas žmogus, galiu atsakyti, kad smėlis tikrai nekenka mano sveikatai.

Šią brutalią susidorojimo su skorpionžuve sceną mačiuosiai mamai prasiveržė širdį griebianti aimana.

– Paleiskite ši padara, – griežtai pareikalavo savo moterį už rankos laikantis sutuoktinis.

– Nė už ką ir prašome nesikišti, – i ju pusę net nepažvelges bespalviu balsu tarė aplinkosaugininkas.

Ir jis buvo absoliučiai teisus. I gamtos grožiu visame pasaulyje garsėjant Lietuvos kampelių plūste plūdo skorpionžuvės. Atrodo, kad šios tautinių šamų giminaitės iš Pietryčių Azijos apsiriko ir pataikė ne tuo adresu. Tiksliau – pradėjo dirbtį joms nepriklausančius darbus. Iš kito mūsų žemės kampelio migruojančios gyviai turėjo smėliu ir dumblu užpilti pusiasalio florą ir fauną niokojančių kormoranų ir garnių koloniją netoli Juodkrantės (vieną didžiausių rytinėje Baltijos pakrantėje). Tačiau taip neatsitiko. Skorpionžuvės apsigyveno Baltosiose ir Pilkosiose kopose ir pradėjo užsiiminėti perteklinio smėlio (liaudyje netaisyklingai vadinais *pieskais*, *pieskomis*) gamyba.

Beatričės Lekevičiūtės (9 m.) piešinys

Tad štai – minėtasis darbuotojas netoli pažintinio tako sugautą įsibrovėlį griebė kompromisu ir gailestingumo nepripažistanti ranka. Iš tikrujų vėliau nieko skausmingo ir baisaus nebuvovo. Na, gal tik minutėlė. Prieš sustingusios iš baimės (kilusios dėl nežinojimo) šeimos akis skorpionžuvė mikliai buvo transformuota į Neringos mieste aktyviai veikiančios tapytojų bendruomenės narį. Visam šiam vyksmui buvo panaudotos pačios moderniausios technologijos ir medžiagos – i mūsų valstybės Raudonąją knygą įtrauktos muliniai guboju tinktūros, kulinariniai brokolių, morkų ir bulvių košės patalai.

Buvusioji skorpionžuvė persirengė darbo drabužiais, griebė paletę, teptukus ir mikliai pradėjo kurti mariną ar smėlio kupiną nerijos peizažą...

Šeima – tétes, mama ir jų mažoji dukrelė Astutė – minutėle pastovėjo ir pažiūrėjo į plenerinėmis sąlygomis dirbantį dailininką. Aplinkosaugininko pėdos buvo jau seniai atvėsusios – pažeidėjus už visus įmanomų kūno dalių jis stvarstė kitose rezervato vietose...

Anastasija Voroncova

Ir staiga į namus, atplėšusi duris (iš visų jégų – tiek, kiek jų turi), išveržė jaunoji Anastasija Voroncova.

– Ko jai čia reikia? – susiraukė tétes (šeimos galva niekada nepasižymėjo geromis manieromis – ypač tuomet, kai nelauktai ir ne vietoje apsilankydavo svečiai).

– Anastasija Voroncova yra mano draugė, – pasakė mama Astutė, – mes kartu lankome muzikalkę.

– Kokia dar muzikalkė? Nekraipyk žodžių! Yra savyoka „muzikos mokyklą“! Arba tiesiog mokyklą! – pratrūko tvarkos gyvenime ir mąstyme besilaikanti, iš kitų to paties reikalaujanti mama.

Anastasija Voroncova nekreipė dėmesio į vidines šeimos peripetijas. Ji atsisėdo ant virtuvinio stalo (dėl šio poelgio motina net nusipurtė, tėtė kreivai šypotelėjo į šona).

Viešnia atsikando šalia jos paaugliškos šlaunies atsidūrusio rudeninio obuolio (veislė – *ananasinis*), atkasta gabalą išspjovė sau į delnā, tada ši vaisiaus fragmentą metodiškais taisyklingais judesiais pagal laikrodžio rodyklę įtrynė tévu į veidą. (Be reikalo šis viepėsi prieš kelias sekundes.) Vyras muistėsi, nerilių murmėjo ir prieštaravo, tačiau skaidulinės medžiagos nepriekiaštingai (atrodė, kad čia joms ir vieta) suaugo su vos prieš keletą valandų skustais, bet vėl pradedančiais želti barzdaplaukiais.

Dėl tokio nesuderinamo derinio (vaisius ir veidas, obuolis ir barzda) tétes visaip išsikraipė ir virto gumbuota, niekada neskiepyta puslaukine kriausė (dėl to mama dar kartą užprotestavo).

Tada Anastasija Voroncova grakščiai nušoko nuo stalo (prieš tai žaismingai pamaskatavusi paaugliškomis kojelėmis), mažajai Astutei pasakė: „Susitiksime muzikalkėje“, kyštelėjo liežuvį ir išbėgo (tyliai uždariusi duris).

Vikingai ir silkės

– Norint silkę suvalgyti, reikia ją kaip reikiant sudeginti, – pasakė mama, kai tétes užpyle sūdyta žuvį vandeniu ir bandė nuplukdyti į savo gomurį.

– Ttt...iesa? – nugurkė tétes.

– Tikra tiesa. Dar senieji vikingai silkės deindavo, lupdavo jų odas ir tik tada – virtusias žarijomis bei pelenais – valgydavo.

– Žiūrėkite! – tuo pačiu momentu sušuko mažoji Astutė.

Visa šeima supuolė prie lango ir prispaudusi veidus prie stiklo žvelgė, kas vyksta lauke. Vidiniame kieme, tarp nraudusiu nuo pirmųjų šalnų vijoklių, mėlynų jų uogelių ir į rytus migruoti susiruošusiu svirbelių, knibždėjo vikingai. Šarvuoti, ginkluoti kirviais ir kalavijais, apželę auksu švytinčiomis barzdomis.

Šiaurės vyrai lupo odas nuo kaimyniniame tvenkinyje sugaudyti silkijų. Skiltuvais ir titnagais skėlė kibirkštis ir padeginėjo savo laimikius. Netrukus ore pasklidio salsvas kvapas, akis užtemdė gelsvas dūmas.

– Ne, ne! Aš taip nenoriu! – sušuko tétes. – Man skaniausia silkė su kiaušiniais ir petražolėmis!

– Valgyk, valgyk, neburbuliuok, – nepermaldaujamu tonu tarė mama ir besispyriojančiam savo gyvenimo draugui (mažoji Astutė – jų mylimiausioji duktė – tuo metu apsimetė nieko nepastebinti ir toliau žiūrėjo į kieme bruzdančius vikingus) į burną įgrūdo liepsnojančią silkę.

Iš skaitytojų laišku

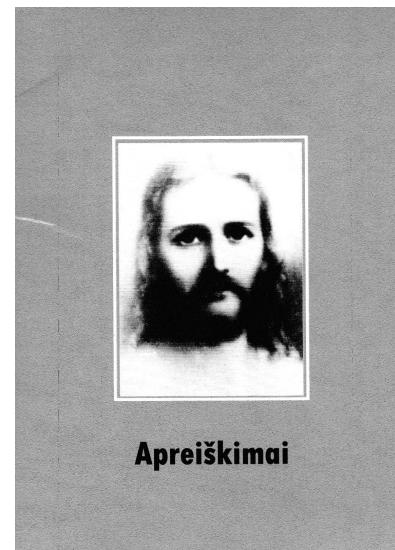
*Didžiai Gerbiama
„Šiaurės Atėnų“
Redakcija*

Sveikinu Jėsu su pava-
sariu. Dekojis už įdonus
lexikastį.
Štai aš šiandieną
seidžiu prie rašomojo sta-
lo ir maštau, kiek daug
mūsų pasauliję netikus
dalykų, nereikalingų
metų sagonei. Vien tik
televisijos reklamos verčia galuoti, kad mes ap-
siribojame itin maistui ir kūno patogumais.

O žeikia gyventi paprastai - taip kaip ozelis
eina per skiegi. Mes nutolome nuo žaumos.
Meille - pabūžgai. Kiek tu turi pinigų ir au-
tomobilių? O gyvenimas eina gatve pro žalį,
vėjelių šlaminių pražydosta želę. Ar Tu
žai matai? Myliu žmones, tas visas suvarę-
stas būtybės, kuriuos atkanta tik tada, kai
jų gyja prieš ką nors pranašumą. O yra iš
dešimties tūkstančių, kaip rašė J. V. Gete, iš
vienas tikras žmogus. Šiek tiek ne tokį žmogų.
Norėčiau pristoti prie šio darbo saro kūryba.

Sei pagadba - casis.

Panerėdys,
2011. 10 kovo mėn. 2 d.

Atsiusta paminėti

Apreiškimai

SVEIKATA

56. Ar Kristus mokė prižiūrėti sveikatą?

Taip. Yra apaštalo Jono užrašytas labai de-
talus ir ilgas Jėzaus pamokslas apie sveiką gy-
venimo būdą.

57. Kur tą pamokslą galima gauti?

Jis dūli be naudos Vatikano archyve. Verti-
mas į slavų kalbą pateko pasauliečiams į ran-
kas ir paskelbtas spaudoje. Galima pasiskaityti
knygoje: „Kristus ir gydymas nuo ligų“.
(G. Malovčikas)

58. Ar ligos Dievo bausmė už nuodėmes?

Ligos kyla dėl žmogaus kaltės, kad nesi-
laikoma kūno priežiūros ir mitybos taisylių.
Arba dėl karmos priežasčių.

59. Ko reikia, kad žmogus nesirgtų?

Maitintis vegetariškai, kasdien apsilieti šal-
tu vandeniu, daryti mankštą. Skirti kas savaitę
vieną kitą dieną virškinimo trakto poilsiu (pas-
ninkui). Laikytis savo religijos reikalavimų.

Iš: Apreiškimai. Sudarytojas Vincas Liegus, 2010

Siaubingas susirinkimas

Dažnai vaizdavausi siaubingą drambliukų susirinkimą prie upės kranto. Tie drambliai stovi išsirikiavę eilėje ir prašo krokodilų pailginti jems nosis. Jie dievagojasi kažkur apie tokį atvejį skaitę. Tasai atvejis yra unikalus ir jie čia susirinkę jo ištirti, ar nebūt galima to rašytinio atvejo perkelti į tikrą gyvenimą. Krokodilai atsako, deja, negalima. Kodėl negalima, klausia drambliukai. Todėl, kad krokodilai neprasideja su vaikais. Kodėl jie neprasideja? Todėl, kad jie nenori sužlugdyti savo ateities. Kas tai per ateitis, kurios nebūt galima sužlugdyti, stebisi drambliukai. Krokodilus toks drambliukų īkyrumas suerzina ir jie pliaukšteli uodegomis per dumblą, tačiau drambliukai tebestovi eilute išsirikiavę ant kranto pries krokodilus ir žiūri į dvokiančius jų nasrus visai neišsigandę. Tada krokodilams atsibesta gaštinti dramblių jauniklius. Vienas krokodilas išsikabaraja iš vandens, prišliaužia arčiau drambliukų įsitikinti, ar tie tikrai yra jaunikliai, o tuo įsitikinės (mat dramblių jaunikliai kvepia motinos pienu), pasidomi, kodėl drambliukai, būdamis dar visai vaikai, negrūžta namo pas tévus. Drambliukai atsako, kad jie, deja, negali sugrūžti, nes yra pabėgę nuo tévų. Krokodilai nelabai tik tuo, ką jems sako dramblių jaunikliai. Krokodilų nuomone, tos paikos, nors kartu jie turi pripažinti, kad kartais ir gana protinges, drambliukų mintys tyla iš pasididžiavimo savimi, jog, skirtingai nei krokodilai, dramblių jaunikliai maitinasi motinų pienu. Tada krokodilai perspėja drambliukus: „Nors mes ir esame sotūs, nesenai pietums suriję po pusę antilopės, jums, drambliukams, gali viskas baigtis labai liūdnai, jei jūs tuo pat nepaliiksite upės kranto.“ Užsispyrė drambliukai tebestovi eilėje prie krokodilų ir nesjudina iš vienos. Tiktais pirmasis eilėje stovintis drambliukas trumpa kaip bato aulas nosimi prieina

Aušros Pažėraitės nuotrauka

arčiau drumzlinos upės, dar kartą atsiprašo krokodilų už trukdymą tokią saulėtą dieną, bet krokodilai tikriausiai ne-pagauna esmės: juk drambliukai gana aiškiai supranta, kad yra dar visai maži motinos pienu mintantys vaikai, tačiau, nors ir būdamai maži drambliukai, jie taip pat gana aiškiai supranta, kaip klostysis jų gyvenimas po kelių mėnesių, kai baigsis laktacija, jei jems nosys nebus pailgintos iki kokio pusantro metro ilgio; ar krokodilai nežino, kas jems bus? Ne, krokodilai nežino ir nenori žinoti. Bet visgi kam jems tos ilgos nosys? – neišveria nepaklausę krokodilai išsišokėlio drambliuko. Vienas krokodilas prišliaužia artyn, kad

geriau girdėtu, ką kalba drambliukas, ir išsyk apsipila krokodilo ašaromis. Drambliukas labai apsidžiaugia, kad krokodilai susidomėjo drambliukų likimu, ir atsiklaupęs priešais ašarojantį krokodilą ima aiškinti, jog drambliukams būtinos ilgos nosys apsiginti nuo giminaičių puolimų, niukus, spyrių, įkandimų, uždrožimų, įdrėskimų, plekštéléjimų. Visas tas skausmas, anot drambliuko, prasidės išsyk, kai baigsis laktacija. Krokodilai ima snypsti nepatenkinti po tokį drambliuko žodžių, jie nebežino, ką jis turėjo omenyje štai sakydamas labai plačiai pražiota burna, iš kurios sklinda labai stiprus pieno kvapas. „Rodos, aš suprantu, – iškosa pro dantis vienas senas krokodilas, kuris ką tik liejo ašaras, – jūs, drambliai, nevertinate to, kas jums patiemis naudinga. Nevertinate pieno ir viso žinduolių gyvenimo.“ Pabaigoje, kad krokodilai geriau suprastų dramblius, drambliukas sutinka, kad pienas jems šiek tiek padeda, bet ne tiek, kad visiškai jaustum skirtumą tarp dramblių gyvenimo ir krokodilų gyvenimo. Tada krokodilai netenka kantrybės, išsiropščia į drumzlinos upės krantą ir suryja iš eilės visus dramblius jauniklius.

Žmonės aiškina, kad šitaip jie ir toliau lieka krokodilai. Kaipgi jieims šitokiomis išskirtinėmis aplinkybėmis galėtų rūpėti maistas, kuris jau yra apžiaumotas prieš tai buvusių tūkstančių snukių, jei jų giminės tikslas yra ne krokodilas, o kur kas aukštesnė hierarchinė pakopa. Jie kažkur irgi yra apie tai skaitę, bet tiksliai nežino, ar tokie dalykai kaip tiksluo siekimas po skerdynių gali suteikti išsigelbėjimą. Evoliucija tik sustiprintų šį principinį įsitikinimą, jei krokodilai žinotų.

ŠARŪNAS KERSYS

Apie daiktus, kurių nėra ir niekada nebuvu

Su TOMU S. BUTKUMI kalbėjosi Marius Plečkaitis

– Tomai, kas tu esi ir kokia tavo misija Marijos žemėje bei placiame transatlantinėje pliuralistineje visuomenėje?

– Dabar už lango žiema, skaidrus balto ir žalsvo mėlynumo kraštovaizdis. Nė vieno juodancio padaro. Kai pagalvoju, kieno čia žemė, į galva pirmiausiai ateina Barbės vardas. Ir smegenyse šis pavidalas greičiau panašesnis į portretą Jėzus nei į nekaltos Mergelės Marijos portretą. Todėl apie jokią misiją čia negali būti nė kalbos. Sizifika. Arba paprasčiau – išgyvenimo, išlikimo savimi malonumas.

– Ar egzistuoja predestinacija? Jei taip, ar ji lėmė tavo tapimą keistu, avangardiniu poetu, muzikantu, architektu, dizaineriu ir įvairiais kitais (a)matais užsiiminėjančiu lietuviučiu?

– Lemtis yra tai, ką visada gali pakeisti. Mano tėvai labai norėjo, kad tapčiau respektabiliu žmogumi. Tačiau idėjaapti mokslininku, inžineriumi ar pedagogu man pasirodė nelabai vykusi. Tai tokie socialiniai susitarimai, susitarimų žaidimai, rafinuotas tuštumos dangstumas, kuriuo užsiimti nuoširdžiai man neišeina. Arba tiesiog visu tuo netikiu. Gal iš čia mano poza, išteisinanti susikurtos teritorijos ribas, jos taisyklės ir kultūrinį kodą? Manyje gyvenantis andergraundo aristokratas ragina mane dalyvauti šiam žaidime (nes nėra šiam pasaulyje tokiai, kurie nežaistu). Bet kartu jis žiūri į tai nepatikliai iš anapus tvoros ir galvoja – aš esu aš ir niekas kitas, bet kada galintis iš viso to pasitraukti.

– Mégstamiausia knyga, mylimiausia moteris ir maniakiškiausias tavo sapnas?

– Užrašų sąsiuvinis. Olita Okeanas. Sapnas, kai prabudau ir supratau, kad vieną dieną mano nubraižytas poezijos atlasas tapo naujaja pasaulio geografija. Kaip jums idėja – pasaulis be JAV, Rusijos ir Kinijos? Su Tekssas, Tuva, Tibetu ir dar šimtu naujų valstybių. Pamatysite, vieną dieną tai atsitiks.

– Kaip ir kada išsirito „Betoniniai triušiai“, tavo ir kolegų audiopoetinio spengsmo projekta?

– Ši istorija jau pasakota. Bet tiek jau to, bandysiu trumpai ją atkurti – gal kam nors bus įdomu. Audiopoetinio spengsmo grupė „Betoniniai triušiai“ susibūrė Vilniuje 2005 m. žiemą ir trejetą metų veikė tikrame pogrindyje, dabar jau uždarytame bunkeryje viename Bokšto gatvės kieme. Tokioje standartinėje sovietų laikais statytoje slėptuvėje. Tiesiog susijome ir pradėjo mums galvoje kažkas spengti. Ilgai aiškinomės. Po kokių metų suvokiau, kad tai buvo garsai iš sužalotos vaikystės. Tas kompiuterinis dažnis išlaisvino tai, ką daugelį metų jutau savye judant, tačiau nesugebant išsiropsti viršun, į dienos šviesą. Buvome ir vis dar esame trise: Antanas, Vadimas ir aš.

– Nesenai, „Betoniniai triušiai“ išleido naują CD, pavadintą DIEVAS-DAIKTAS / LIVE. Ką norite pasakyti šiuo albumu ir skrajojančiais jo kūrinių pavadinimais: „Marvelės kalva“, „Jis daro tai ko nėra“, „Buratino galva“ ir kitais?

– Taip, išleidome i pasauli naujų beveik metus kurtą albumą. Jis atsirado iš vidinio poreikio. Galbūt todėl randuotoje kompaktinės plokštėlės knygoje galite rasti užrašą, kad šis daiktas neturi jokios paskirties. Pirmasis mūsų darbas buvo labiau studijinis ir pasirodė 2008 m. Šis išrašas – charakteringiausiai mūsų tikro garso koncertų takelių rinktinė. I ją pateko 10 išrašų iš 8 pasiodymų Berlyne, Vilniuje, Plunge, Kėdainiuose ir Panemunės pilyje. Taigi ši CD galima vadinti tikruoju „Betoninių triušių“ veidu. O apie konkretius kūrinius galima pasiskirti atskiras ir labai ilgas istorijas. Kad ir apie buratiną. Tai buvo po eilinio didelio gaisro Kuršių nerijoje. Sapnavau, kad tai aš padegiau tas kopas, savo sunkia medine galva ir nosimi irdamas per kaistančių smėlių. O paskui jau nebega- lėjau nieko aplink užgesinti...

– Bent jau Lietuvos alternatyviajā muzikos padangę pastaruoju metu atakuoją dubstep, psytrance, electroclash ir panašaus tipo garsų komponavimas. Kada išauš diena psychodelikai? O gal mes dabar miegame apgaubti kokono, užliūlioti psychodelinę revoliuciją žadančios lopšinės, kuri vieną dieną suspigs drugio klyksmu?

– Kad beveik visi čia minimi stiliai popscenoje tapo atgyvena dar XX a. dešimtajame dešimtmetėje. O kaltant apie psychodeliką – tai dar senesnis reiškinys, mano galva, sietinas ne tik su muzika ar beat generation pasaulėžiūra, bet ir su platesne kultūros geografija bei įvairiomis jos formomis. Visa tai atgyja dabar tik todėl, kad bedugnei velyvojo kapitalizmo sistemi, į kurią, to gerai nesuvokdami, išsriegėme prieš dvidešimt metų, nebesvarbu, iš kurio laikotarpio visi štie ištekliai. O dėl liūliavimo ir lopšinių – būtent tuo ši sistema labiausiai ir rūpinasi. Nors, turiu prisipažinti, joje nemažai spragų. Viena iš jų – psychodelinės lopšinės lietuviškai. „Betoniniai triušiai“ ši nesusipratimą, tikiuosi, greitai ištaisys.

– „Pink Floyd“ ar „The Doors“?

– Esu melomanas, kuris nežiuri televizoriaus, beveik neklauso radijo, neina į masinius tikro garso koncertus ir labai mažai besiklauso muzikos. Antra vertus, apdulkėjusioje muzikos įrašų lentynėje išskirtinę vietą vis dar užima ankstyvieji „Pink Floyd“ ir jų „Ummagamma“ (1969), „The Doors“ „L. A. Woman“ (1971) ir Jimo Morrisonas „An American Prayer“ (1978).

– Kūryba ir narkotikai? Kur yra ribos ir kas jas gali nupaišyti? Ar „Betoninių“ suvokimas niekada nebuvu paveiktas rūgštis?

– Be jokių abejonių – narkotikai! Rūgštims – pirmenybė! Lietuvos Respublika privalo legalizuoti visų rūšių stimulatorius, nes esamų (pramoninis alkoholis, tabakas, cukrus, natrio glutamatės ir t. t., ir t. t.) linksmiesiems vartotojams nebepakančia. Acid is sweet, kaip sakydavo jo Didenybė Samanas. O jei rūmtai – su žole nesisekė (vienas Lietuvos futbolo rinktinės treneris irgi guodėsi – komanda pralaimėjo, nes žolė buvo bloga), su kanapių pieneliu baigiau vos tik pradėjės (padauginau). Gal tik LSD stipriau suveikė – po tripo Lietuvos Sodininkų Draugijos teritorijoje (nors tai buvo tik vieną kartą ir labai seniai) susidomėjau urbanistiką... Žodžiu, oficialiai draudžiamos priemonės nesugebėjo nukurvoti legalių ir stipriausiu man žinomu narkotikų – kūrybos.

– Ko reikia, kad visuomenė nebūtų tokia sustabėjusi, pilka, atgrasi ir nervinga. Veidrodžių efektas būna žavus, kol atsitrenki į seną stiklotutę, supratęs, kad viskas, kas buvo iki jo – tai tavo draugo Remigijaus praeitos nakties sapnas, kuriame žaidė Alisa. Ir overės. Daugoverių.

– Būtent overės! Vieną kartą Manhatane stebėjau overes, šokinėjančias ant dangoraižio stogo. Tada pamaniau, kad lengvas gyvenimas mus paverčia ilgadanchiai kailiniuotais mutantais. Ir jokia čia poezija. Kaip kad raše a. a. Sigitas Gedas – gyvi numirėliai laidojai numirusius gyvus.

– Ar tau, kaip ir tavo a. a. bičiuliui Mantui Gimžauskui, esminį poveikį daro globalinis žaginimas, popiežiaus žūtis, Marakanos stebuklas ir kičo kanonizacija?

– Bėda ta, kad mes patys leidžiamės žaginami – televizijos, parduotuvų lentynų, kapitalizmo (galima išrašyti bet kokį kitą -izmą). Nepaisant to, gyvename tokiaisiai pat sudėtingais ir įdomiais laikais, turinčiais savo herojus – Joną Paulij II, Dalai Lamą XIV ir tuos, kurių žiniasklaidos dėka mes dar nežinome.

– O kur slepiasi Mao?

– Mao su savo revoliucija dabar ant prekybstalių.

Petras Lukšas

Juodkrante

liepa. Juodkrante Mansarda.
Tris pācas kartu mums būti.
Tu nuliūdusi trauputi –
Braška grūndys, gryždėti baldai.

Tarp poetijos slapstos vejas,
Pris ausies suzyxia uodus.
Kaip gebu, taip tave guodėjus –
Kvepta smilkiniu: „Nivea“.

Adrenalinas plečia venas.
Kūnai suartoti prasčes.
Tu iš aš – dabar panasus
T Bisei aborigenus.

Užesys bangu negali:
Pasiplemžti tavo balso.
Lebiam, skubam ritmu valso
Y užburtę aistų šalę.

Pilnatis pamėlę pirstai
Glosti tavo ruopas kreutis.
Ats jauciū, kaip po trauputis
Geidulys laukinis miastas.

Kad sūpynėmis supuosi
Aa marias su valtim skrodžiu...
Tu miegis glėby paklodžiu –
Žiūriu į tylom žaviuosi.

Ak, moterys!

Ak, moterys! Jūs – amžina misle,
Žmonijos giminei kadaise olave, preadžio.
Proprosenelės Tevos palikuonės žavios.
Audringa jūra. Dykumoj versmė.

Kuri slipi jėsų patrauklumo paslapstis,
Kad net netycia žvilgsnis mestas
Ižiebia mūsų žiadyje viltis –
Nemylite – ir mes olegtinėj skestam.

Ne veltui jums eiles poetai rašo,
Vainiką nuostabu is meilės žodžių pina.
Jūs į nelaisvę mus be mūsio imat
Ta per gyvenimo, kaip krepęs nėstaf.

Kas mes be jūsų? Rūbai neskafstti,
Skyčios kojinės, rankovės be saguciu...
Ne žmonės – pusžmogiai keisti.
Ta dor nepasakiaci – ieškokite tarp eiluej.

Manto Kvedaravičiaus odisėja

Jaunas mokslininkas antropologas Mantas Kvedaravičius, ieškodamas ikvėpimo ir ne išpiršto laužtos tiesos, daug kartų per trejus metus su kino kamera vyko į Čečeniją. Nes negalima APIE TAI kalbėti vien tiesmuka žurnalistų ir politikų kalba. Režisierius pasirinko rizikingą bėgimo takelį – tarsi ilgo nuotolio finišo tiesiąją, kuria bėgantysis išgyvena daug, gal net per daug ir staiga suprantą, kad tiesaus finalinio atsakymo nebūs.

Režisieriaus Kvedaravičiaus kūrybos metodas (viskas prasidėjo nuo medžiagos rinkimo daktaro disertacijai) kiek primena, manau, išskirtinio mūsų televizijos reporterio Vykinto Pugačiausko darbo stilių – jei tik įmanoma, viską patikrinti savo kailiu. (Deja, daugiau narsuolių odisėjų vardų negaliu prisiminti, nes įvairiaplaukė lietuvių žiniasklaida kažkaip baidosi Vito Lingio šlovės, gal net neatsime- na, kas tokis jis buvo.)

I turtingą lietuvių kalbą vienu žodžiu šio dokumentinio filmo pavadinimas neišverčiamas. „Barzakh“ (arab.) gali būti ir būsena, ir vieta tarp gyvuų ir mirusiuų. Ten dabar yra šimtai, tūkstančiai be žinios dingusių čečėnų sielų. Visas sielų slėnis. „Jeigu parodytu jo kapą, tai jau ir būčiau laiminga“, – sako viena moteris filme. Gal ne bent mūsų pokario kaimuose tūnoje beamai žmonės, naktį sulaukdavę vienų, o dieną kitų svečių, galėjo patirti adekvacią nusakomus jausmus.

Vienas geriausiu filmo epizodų – kuklios, greitosiomis ruoštosh vestuvės. Tarp kasdieniškai varganai apsirengusių moterų ir vaikų nuotaka vis dėlto išsiskiria. Balta ir vieniša ji pasodinta nuošalėje prie ventilatoriaus. Svečiai netgi mėgina šokti nacionalinių šokų, kuris tiek amžių šia tautą pri-versdavo užmiršti viską pasaulyje, atsiudoti ištraukiančiam sūkuriui. Matyt, pro šalį gatve einantys kareiviai, vilkintys maskuojamosios spalvos uniformomis, irgi užsuka į šventę. Vienas iš jų, tikrai ne liučio kaukazskoj naionalynosti, jau neblogai perpratęs šokio žingsnelį, o kiti sveikindami

Kadras iš filmo „Barzakh“

draugiškai pilia iš automatu į viršų. Ir niekas niekuo nesistebi. Kaip jau išitikino mūsiškis „žmogus su kamera“: jeigu čia ta pačia gatve eis trys žmonės, tai bus trys skirtingi filmai, trys realybės sluoksniai. Ir kiekviename iš tų sluoksnių rasi tiesos.

Gaila, kad dinamitinis dramatizmas, glūdintis šiame epizode, nepasikartoja. Laikomasi nusistatyto sustojusio laiko, įtemptai zvimbiančio barzakh minoro. Filme fiksuo-jami, nuosaikiai mums atveriami moterys ir vyrai iškalbin-gai tyli arba santūriai išsisako. „Tegul jie (t. y. okupantai) išleidžia įstatymą, kad galima grobti žmones vidury die-nos!“ – garsiau šūkteli tik vienintelis iš herojų. Net toks absurdiškas įstatymas, atrodo, būtų žmoniškesnis nei tai, kas vyksta kasdien. Bet atsakymo nėra. Priešas, kaltininkas, ki-ta posė neatsiskleidžia niekaip, ji pridengta. Blogis tampa abstraktus, anapusanis, dar blogesnis. Neįveikiamas.

Atsvara kankintojų nupjautos ausies, užrašų rūsyje („Что со мной? Я жив или нет?“) ir brūkšneliais skaičiuo-

jamų įkalinimo dienų vaizdams tampa gamta. Gyvas vanduo ir oras. Gyvi sapnai. Dar viena kameros šifruojama alternatyvi realybė. Ledu einančiojo pėdos, nufilmuotos iš po ledo, – gal taip pakištieji po ledu mato jų ieškančių artimųjų pėdas? Ir rytiškos jaunesnos pripildytas kino kadras su sniegų, tirštai krintančiu ant kažko rausvo, galbūt atmintyje dar žydi-čio obelų sodo. Šią poeziją keičia kitaip, stal-keriškai poetiški panoraminiai sugriauto Grozno kadrai. Negi miestas toks ir yra, o gal tu jį tokį tik sapnuoja?

Šviesiausias iš dokumentinių epizodų – patetiškas ir drauge griežtas: pagyvenusi moteris tuščiame kambaryste lėtai lipa ant negra-bios pakylos, stato kibirą ir taip pat lėtai, bet tvirtai atsitiesdama balina kalkėmis lubas. Jos nuvalytas dangaus skliautas prilygsta Mike-landželio nutapytam.

Ir metaforiškai kovingas: iprastu ratu ant patiesalų suklaupusių vyru malda ir pro jų tar-pa vos įžiūrima duona, vėliau ji, padalinta riekėmis, jiems paberiamā drąsiai, kaip ginklai. Beje, užkadrine nematomos moters malda filmas ir prasideda. „Daugiau neturime į ką kreiptis – tik į Tave“, – paprastai, tiesiai sako ji. Čečėnijoje, toje Dievo užmirštoje šalyje, atstumas iki Jo turi būti visai sutrumpėjęs.

Manto Kvedaravičiaus filmą „Barzakh“ pastebėjo Ber-lynio kino festivalis, jis apdovanotas Ekumeninės žiuri prizu – tokiu pačiu 1992 metais buvo įvertintas Šarūno Barto filmas „Trys dienos“. Ratas apsisuko, ir galbūt mūsų vienintelis autorinio kino atstovas, menininkas, nepriklausomas nuo konjunktūros, gavo pastiprinimą.

JŪRATĖ VISOCKAITĖ

Antrasis atėjimas

Galbūt yra girdėtas toks terminas – *paruzija*? Jo sam-pratą galime skirstyti į dvi dalis – tai antrasis, arba pakartotinis, Kristaus atėjimas ir mirusiuų prisikėlimas. Pirmasis Kristaus atėjimas buvo beveik prieš du tūkstančius metų, o pakartotinis atėjimas per istoriją dar neįvyko. Kai įvyks tas pakartotinis veiksmas, tai ir bus antrasis jo atėjimas, nes daugiau jų nebuvu. Nors pastaruoju metu yra daug melo pranašų, apskelbusių antraisiais Kristaus atėjimais.

Gal čia reikėtų rašyti ne apie antrajį atėjimą, o apie antrajį pasirodymą arba apsireiškimą. Ir visgi, jei tai bus antrasis atėjimas, ar jis neturėtų būti toks kaip ir pirmasis? Pirmasis atėjimas buvo gana ilgas – užtruko devynis mėnesius – tiek, kiek ir priklauso kūdikiui susiformuoti motinos iščiose. Dabar nekalbėsime ir nediskutuose apie Marijos nėš-tumą. Juk nesvarbu, ar tai buvo iš Šventosios Dvasios, ar iš Juozapo spermos, kuri Šv. Dvasiai padėjo realizuoti Dievo planus. Mums svarbu aptarti pirmajį atėjimą. Pirmoji jo fazė, nėšumas, užtruko devynis mėnesius. Tai trumpiausioji fazė Dievo plane. Paskui buvo antroji – dyvilkos metų – fazė iki Kristaus dispuoto su Rašto aiškintojais. Tuomet éjo trečioji fazė, apie kurią nieko neparašyta, iki trisdešimties metų. Tuo metu mūsų aptariamas objektas galėjo šlaistytis kur tik širdis geidžia – nukakti į Indiją pas guru ar į Tibetą pas lamą – nes tai buvo jo astostogų laikotarpis prieš rimtą, mirtimi pasibaigiantį, darbą. Tibeto tradicijoje randame asmenį Isos vardu, kuris reiškia tą patį ka ir Jézaus vardas. Vadinas, jis ne veltui praleido tuos aštuoniolika metų po dispuoto su Šventraščio aiškintojais. Paskiau buvo dar treji metai iki galio, iki fizinio sunaikinimo ribos. Tokiu atveju gauname paprastą matematiką: pirmasis jo atėjimas į Žemę užtruko 33 metus. Atėjimą traktuojame nuo gimimo iki mirties. Tai ne tiek jau ir daug, jei žvelgsime į vidutinę šio amžiaus žmogaus gyvenimo trukmę. Tuomet gal ir antrasis atėjimas turėtų užtruktį tiek pat kiek ir pirmasis? Tuoj atsiras prieštaraujančių, kad jo antrasis atėjimas bus staigus

kaip žaibo tyvkstelėjimas iš rytu į vakarus. Tačiau ar nema-note, kad toks požiūris, nors ir paremtas Šventraščiu, yra naivus ir paviršutiniškas? Išivaizduokite, kad jis gimsta, ir išskyrus medicinos personalą, kurį prilyginkime pieme-nims, niekas apie tai nežino. Jis gyvena tarp mūsų, bet nie-kas apie tai nežino. Jis diskutuoja su vyskupais, tačiau nie-kas jo neatpažįsta. Tuomet jis išvyksta tobulintis į Rytus, ta-čiau niekam neduota apie tai žinoti. Ir tik tuomet, kai jis grįžta pasisémęs išminties, liaudis pradeda suprasti, kad tai antrasis atėjimas. Liaudis, o ne Bažnyčia. Bažnyčia mielai jį dar kartą nukryžiuot, kad netrukdytų jos versli.

Tai tik vienas iš gausybės antrojo atėjimo scenarijų. Dar vienas scenarijus galėtų būti beveik idealiai toks pat, tik su vienu mažu niuansu: antrasis atėjimas gimusia moteriškosios lyties. Sakysite, kad tai neįmanoma. Kodėl gi ne? Tai galėtų būti dieviškas planas išsitinkinti, ar dar iš tikrųjų yra laukian-čiu jo antrojo atėjimo. Neatmeskime tokios galimybės. Ne-reikia mūsų gyvenimę į viską žiūrėti patriarchališkai. Die-vui žmonių lyties neturi reikšmės. Juk Kristaus motina buvo moteris ir kai kurie katalikai ją laiko Šventosios Ketverybės dalimi. Tad kodėl antrasis atėjimas negali būti moteriškas?

Gal pirmoji fazė – Kristaus atėjimas – įvyks dar pagal kokį nors kitą scenarijų? Ir kokį gi? Su pirmuoju atėjimu buvo daug neįsprestų problemų. Beveik niekas apie atėjimą nežinojo... viešųjų ryšių padėtis buvo labai prasta. Nie-kas nepaskelbė žinių apie jo atėjimą, išskyrus tris magus. Tai labai bloga viešųjų ryšių akcija. Dabar išivaizduokite šiuos laikus ir antrajį jo atėjimą. Dar prieš jam pasirodant, iš dangaus nutekės slapsa informacija apie jo pasirodymą konkrečiu laiku ir konkretioje vietoje. I tą vietą suplūs visos ži-niasklaidos priemonės, kad informuotų žmoniją apie svar-biausią istorijos įvykį per du tūkstančius metų. O dar anks-čiau bus paskelbta informacija pasauliu apie jo antrajį atėjimą. Tad žmonės iš viso pasaulio traiks į tą vietą pamatyti reginio tiesiogiai. Bus tokiai, kuriems neužteks išvysti tai

per televiziją. Jie norės tai regėti savo akimis be tarpininkų. Susirinks ne mažiau kaip dešimt milijonų smalsuolių, kiti sėdës prie televizorių išsproginę akis. Kaip visada, svar-biausią pasaulio naujinę nuvies CNN, BBC, „Euronews“ ir kiti televizijos gigantai. I šią istorinę vietą akreditaciją gaus ir televizija iš Lietuvos. Nesvarbu kuri (greičiausiai Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija), nes tiesioginės transliacijos metu lietuviškai išgirsime pritrenkiančią nau-jiną (ją galės girdėti radio bangomis ir tie, kuriems nebus galimybę būti prie televizorių): „Ir štai pagaliau artėja ta akimirką, kai jis savo paklydėlius avinėlius aplankys Žemėje antrą kartą. Iki nustatytu laiko liko dyv minutės... Trys, du, vienas... Ir štai danguje jau matome švesą, ji ryškėja ir vis plečiasi... Jau ryškėja ir žmogiškieji kontūrai, tuo galė-sime įžiūrėti ir veidą... Ne, negalime patikėti, jo veidas gana pasibaurėtin... o tikėjomės neapsakomo gražuolio, prin-co, nužengiančio iš pasakos visame savo gražume.“ Daug-elis pasaulio žmonių bus pamiršę Izaijo pranašystę, kad Kristus nebus nei gražus, nei patrauklus ir daugelio dėl to bus nemégstamas.

Tokia ir panaši bus visų pasaulio televizijų tiesioginė transliacija. O kitą dieną ši informacija atsidurs didžiausiu pasaulio dienraščiuose puslapiuose. Taip pat ir Lietuvoje apie tai rašys „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Klaipėda“, „Kauno diena“ bei kiti dienraščiai.

Visi pasaulio lyderiai kitą dieną antrojo atėjimo asmenį kviesis audiencijos į savo rezidencijas. JAV, Rusijos ir Ki-nijos preidentai net negalvos apie jo atsakymą, o Lietuvos, Portugalijos ir Malto vadovai net nesvajos, kad jis juos aplankytų. Tačiau nei vienų, nei kitų jis neaplankys, o atsisveikins iki trečiojo atėjimo...

DAINIUS SOBECKIS

SIGITAS GEDA

Anokia čia patvirk!

2008 metai

Kovo 12, trečiadienis

Apie posakius

Per gerą dešimtmetį suvokėm, kad... nemokamo sūrio nebūna.

Šivakar pirmą sykį išgirdau:

- Nemokamas sūris būna tik spastuose.
- Regis, ir šią tiesą būsim suvokę.

Kovo 13, ketvirtadienis

Vizijos ir vaizdiniai

Giedrius papasakojo apie jam atliktą operaciją ir tévo vižią, kurią jis patyrė po padidintos morfino dozės. A. a. jo tévas kaip gyvas stojo prieš akis... Motina, budėjusi prie G., émė verkti. Girdi, tévas atėjo išsivesti sūnaus. Laimė, visus nuramino toje pačioje palatoje gulintis azerbaidžanietis:

– Baikit, tévas atėjo padėti sūnui!..

Tuo metu sugrižo U., ir aš pasijutau lyg... prieš stiklo kalną stovis!

Pirmašyk gyvenime pamaniau, kad mitologinis stiklo kalno vaizdinys yra (ar būna) mūsų gyvenimo realybė.

Kodėl nerinkau ir nekroviau į maišelį savo nuolat karpomu nagu – rankų ir koju?

O vis dėlto – be juokų – kaip bus iširopšt? Didžioji mano problema per pusantį metų nė krust, nė iš vietas!

Dar kartą: pomirtinis stiklo kalnas...

Vakare atėjo žinutė, kad V. K. guli reanimacijoje, o aš parašiau: „Neduokdie, ilgainiui visi ten gulésim...“

Pernai vieni, šiemet kiti, ta Ponia gerai šienauja!

Kovo 14, penktadienis

Gamta

Kada vasario gale (ar kovo pradžio?) bene vienintelį kartą šią žiemą buvo pasnigę, iš ryto atitraukės žaliuzes, pamaniau:

– Va anapus Neries, Tuskulenuose, išėjo pats gražiausias pasaulyje laikraštis!

Iš paradoksų

Šiyrat perskaičiau, kad „rusų kanibalas Čikatila, suvalges 56 žmones, pelnė šlovę Amerikos žiniasklaidoje. Jis teigės, kad jo kanibalizmas – „seksualinio nepritapimo ir represines sovietų sistemos“ padarinys. Čikatila (kartu su G. Bushu) ne tik sudavė paskutinį smūgi komunizmui, bet ir suteikė naują politinį aspektą rafinuotai amerikinei „Avinelių tylojimo“ ir „Amerikos psichopato“ kanibalistikai...

Gyvenimo logika

Didžiausios kiaulystės (ir niekšybės) mokytojų laukia iš jų pačių... mokinį.

Kaip ir žmogaus, žmonių – iš artimiausiu, artimuju.

Dvi priežastys:

- 1) sie ir anie geriausiai pažiusta vieni kitus;
- 2) gyvenimas yra nuolatinis kitimas. Daiktai ir savybės išnyra savo atvirkščiaja puse.

Ypač permanentų epochose.

Apie prietarus

Nuo vaikystės žinojau: jeigu esi lauke ar gilioj (o ir namie), trenkus Perkūnui, reikia persižegnoti. Daug vėliau perskaičiau, kad susikryžiav žaibai yra Perkūno simbolis... Tai gi krikščioniška žegnonė yra tarsi atsakas pagonių dievui (?).

Tarmės

Norminė lietuvių kalba yra suliejusi į vieną kartais priesingas reikšmes, todėl žodynai, pateikiantys dvejopas lytis, yra teisūs. Pavyzdžiu, bréksti – aušti (*aukšt.*), bréksti – temti (*žem.*).

J. S., kuri savo straipsnyje aiškina Maironio eilutes: „Kiek atminimų-atsitikimų, / Gyvų kitados, / Vienas už kito brėško ir švito / Anapus ribos!“ – kaip įmanomą „temo“ ir „švito“, t. y. prieštarą, – gražiai tą dvejopumą primena. Vi-

dinis žmogaus gyvenimas yra nuolatinė prieštara, jausmai sutaria tik galynėdamiesi.

Erotika

Jeigu moters krūti išsivaizduotume kaip didelę rope, ten, kur šaknis – dvi rudos pupelės... Galima žiūrėti kaip į prasižiūsią burną... Dvi didelės burnos!

Paveikslas iš daržoviu.

Dar sykį – Guillaume'as A.

Jo humoras:

*O aš toks senas,
kad paklausti noriu:
„Ar imsite į Jonavabalių šventę
už giedorių?“*

Kovo 15, šeštadienis

A. a. Vytautas Kernagis

Ryte paskambino Jolanta K., vedanti kultūros laidą per LR. Naktį mirė V. Kernagis... Ar negalėčiau ta proga pakalbėti...

Žinojau, kad serga, visi žinojo. Gal net ir laukė stebuklo, ir jis pats gal jo tikėjosi, bet stebuklo neužsisakysi. Jam – Vytautui – éjo 57-ieji metai. Jeigu miršta artimas žmogus, draugas, bičiulis – norisi ką nors užrašyti. Tiesa, kartais ranka nekyla. Jeigu užrašai, šiek tiek lengviau pasidaro. Kiek jis prasikamavo? Gal metus, o gal ilgiau?

Pakartojau tik tiek, kad lietuvių dainuojamoji poezija – estrada, kaip dažnai ją vadindavom, bus skirtoma iki Kernagio ir po... Kad jis atgaivino XIX a. Strazdo, Baranausko, Vienaižindžio puoselėtą ryšį – išdainuoči poezija... Kad darbui jis drąsiai gali būti tituluojamas klasiku.

Vienintelis (bent), kuris nedainavo prastų tekstu, pats galėjo kurti. Be galio įvairius, nenubostantis, kontrastingas.

P. S. Viskas baigési tuo, kad turėjau atkalbēti dar keilioms radio stotims, galop – rusiškai, kalba, kuri jau pasimiršo. Galbūt tai sumažino mano liūdesį dėl šitos prarasties.

Posūkiai – polit. aktualijos

Du dalykai, kurie net didelius politikus paverčia kvailais, – tai seksas ir pavydas.

Jie nieko nenutuokia apie gyvenimus, kuriuos sunaikina (knijoje „Tykasis partneris“).

Istorijos apie bliužą

Daina apie žmogų, praradusį savo šaknį.

Arba: žmogus pareina iš karo vėlai naktį, lipa laiptais, prisikasa iki savo durų, kiša ranką į kišenę ir – neranda raktą! Tai yra bliužas.

Arba: karvė žiūri į savo veršiuką...

Arba: tu galvoji, kad aš tave myliu, o aš tave palieku...

Dar apie a. a. V. K.

Apie tuos, kurie išėjo, viskas įdomu. Pasakojama, kad jau Nepriklausomybės laikais Vytautas su savo draugeliu nutarė naktį patraukti „i brodą“, t. y. dabartinį Gedimino prospektą, nuo mažumės mėgstamą gatvę. Kaži kur prie kioskelio Vytautas sutiko „bomžą“, prašantį lito. Pasirodo, buvęs Vytauto jaunystės laikų muzikantas, sykiu grojė vienam naktiniam bare. Dabar vienas – „garsenybė“, kitas – „valkata“.

Išgérė alaus, Vytautas nutaręs pavaišinti jį cigaretėmis, nupirko kaži kokių „tévyninių“. Draugelis bomžas ir sako:

– Dabar aš noriu tave pavaišinti! – ir ištraukė iš kišenai tės „Camel“ pakelį... Tu, su kupranugariu.

P. S. Tik šiandien sužinojau, kad, V. K. atlikus „Strazda“ (su a. a. V. Grigoliu), kilo baisus skandalas. Apie 1971-uosius. Kultūros ministras baugščiai stovėjo prie CK sekretoriaus L. Šepečio durų... Buvo iškvieistas ir atlikėjas.

– Už ką, – paklausė jis, – esu baudžiamas?

– Už galimas asociacijas...

Turėjo praleisti viską, kas asocijavosi su trėmimais į Siberią. Beje, panašiai cenzūruojama buvo ir B. Kutavičiaus opera „Strazdas – žalias paukštis“ (1984 m.).

Nesvarbu, kad poema buvo išleista atskira knyga – 1967 m.

Iš V. K. principų

1.

- Niekada neinu į sceną išgéręs.
- Ar tikrai? – perklausė V. G.
- Vieną sykį Šiauliuose išgérė konjako butelį su kava!
- !!!
- Per dieną buvo šeši koncertai ir... nusėdo balsas.

2.

– Jeigu išėjai į sceną, turi laimeti publiką. Jeigu patrauksi publiką, gausi iš jos papildomą dozę energijos. Prasideda apsikeitimas energija. Kiek atiduodi, tiek gauni.

*Dienelės slenka
Ir nieko neaplenkia,
Sakyk, širdele,
Kur jaunystė tava?*

Dar tezių

Joks menininkas neišeis iš žmogaus, kuris nėra jautresnis nei kiti.

Be to, jis turi būti sunkus žmogus, kitaip nieko nepažeiks. Jeigu nori ilgiau išgyventi, turi būti kartais piktas, kartais irzlus, daugiau nei kiti išgerti, daugiau nei kiti dirbtis...

Geležinė dardanti statinė, pilna medaus.

Mes buvome niekas, dėl to galėjome savyje daug sukaupti, o paskui atėjo laikas atiduoti.

Likimo ironija

Andrius Kulikauskas papasakojo, kad V. K. dainuoja „Mūsų dienos kaip šventę“ buvo sumanyta visai kitaip: ją atliki turėjo choras, kur vyrai ir moterys aprengti baltais chalatais... Kur ironija? Chalatų nér, daina skamba Vingio parke Pasaulio lietuvių dainų šventę... Pokštas ir tiek. Dis-tancijos neliko.

Tik šiandien sužinojau, kad ir roko operos „Jézus Kris-tus superžvaigždė“ pastatymas 1971 m. buvo V. K. sumanymas. Žodžius į lietuvių kalbą tada buvo išvertę Olegas Zacharenkovas.

Kovo 16, sekmadienis

Tyrinėjimai

Kažkokis kvanktelės austras paskelbė savo ilgo triūso rezultatus: vyru akceleracija sukėlė ligą, vadinamą mažapimpyste... Kitaip sakant, vyrai išaugo pimpių saskaita? Tačiau nepaaiškino nieko, kas per tą laiką atsitiko su moterimis!

Tatuiruotos mergiščios

Ruduo prie upės...

– Jis man sumaišė plytinį ir gelsvą, paskui pridėjo anglisko cinoberio...

– Ir kas?

– Tada išstatuiravo tą auksinę bitę...

– Kur?

– Kur! Palei bambą...

Kovo 17, pirmadienis

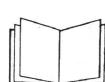
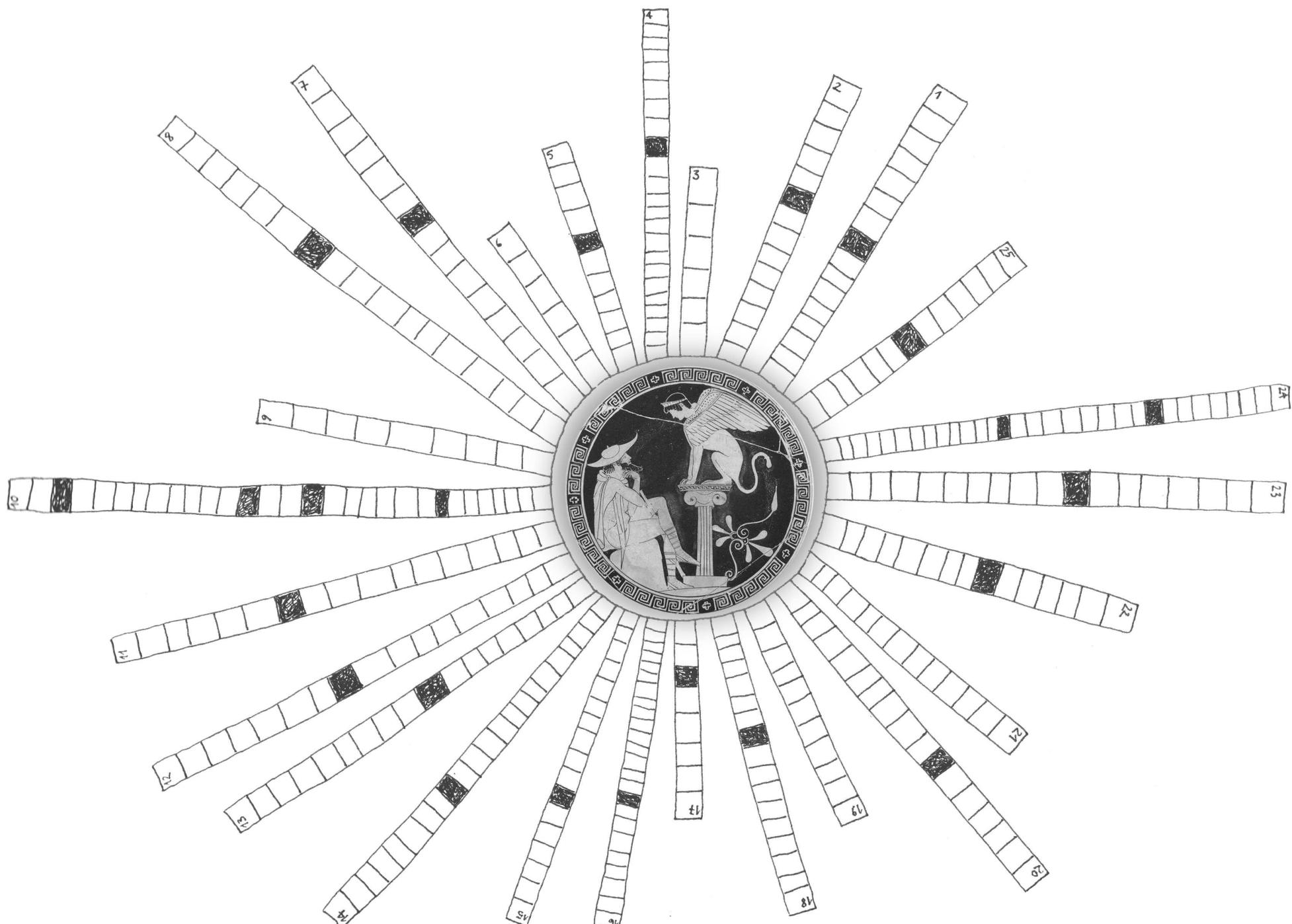
Paslapty

Senovės indai tikėjo, kad pasaulis prasidėjęs tam tikrais saskambiais, iš ritminių garsų ir pasikartojuimų, iš saskambiu.

Tai bus bene poetiškiausia kilmės versija, bent jau kaninanti ir mane... Jeigu jie manė, kad kiekvienas žmogus turi savo muzikinį derinį – mantra, tai kokia gi manoji?

Žodžiai atsiradę iš muzikos, kiekvienas mūsų, atspėjės savo mantra, galėtų valdyti ir savo likimą... Taigi-s, kaipgi-s... Om! Ką aš norėjau išgirsti? Kokiu šnabždesiu tikėjaus sulaukti?

Ratažodis „Šatėnu“ veteranams (I dalis)

ir kt.

1. Kas sugalvojo skyrelį „Knygos ir kt.“? Be to, net nupiešė jam „kepurę“ (tais laikais!).

2. Kas be diktofono rengdavo trečiojo puslapio interviu (pokalbi užrašydavo ranka)?

3. Kas buvo vaizduojama rubrikos „Valandos antologija“ paveikslėlyje?

4. Kuri šiuo metu žinoma rašytoja 1996 m. recenzavo A. Puipos parodą?

5. Kaip vadinosi polemikai skirta rubrika?

6. Kaip vadinosi dyliktojo puslapio svečiai „Literatūrinės projaunuomenės raštmenys“?

7. Kas rašė skiltį „Gyvenimas čia“?

8. Kuri ižymi dailininkė vienoje publikacijoje prisipažino turinti kone visų „Š. A.“ numerių archyvą?

9. Kam buvo skirta rubrika „Namų angelas“?

10. Koks G. Radvilavičiūtės saknio „Siužetą siūlau nušauti“ antrasis sandas?

11. Kas siuntė „Laiškus iš Australijos“?

12. Kuris lietuvių poetas, berašydamas eseistiką „Š. A.“, taip iširašė, kad net perėjo prie prozos?

13. Kuris visų užmirštas mistinis autorius sudarė „Matematikos uždavinyną katalikų mokykłoms“ (2002)?

14. Kas rašė „Trumpą Lietuvos istorijos kursą“?

15. Kas 2001 m. išgarsėjo „skandalingomis“ recenzijomis?

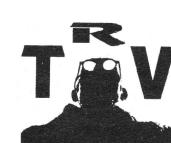
16. Kuris žymus menotyrininkas „Šatėnuose“ pirmąkart išaiškino erotikos ir sekso skirtumą (gelių uostymas ir slyvų valgymas)?

17. Kurią Adriano Celentano dainą labiausiai mėgo Jurgis Kunčinas?

18. Kuris uolus „Š. A.“ bendradarbis, esantis čia nuo pat pirmojo numero, rašo „Penkis sakinius apie mūsų kalbą“?

19. Kas publikuota su rubrika „Patrakusios mūzos“?

20. Kuri redaktorė vis apsidžiaugdavo, pamąčiusi troleibuse studentą, skaitantį „Š. A.“, ir parašydavo jam palinkėjimą laikraštyje?

21. Kas net ir knygų neskaičiuosiems individams padėjo sužinoti, kokia gali būti literatūrinė recenzija?

22. Kas „Š. A.“ rašė nuoseklias recenzijas apie vaikų knygas?

23. Kuri antrojo puslapio viršaus eseistė moterims rekomendavo rankinėje nešiotis knygą ir buotelį (nes, anot K. Kymantaitės, tai tikros damos atributika)?

24. Ką reiškė tėstinis straipsnių ciklas DPE (su paantrašte „I pagalbą jaunajam mankurtui“)? I -jk- pradėtą projektą noriai išitraukė -gb-, -ža- ir kiti.

25. Kas išrado „Šiaurės katinus“?

Atsakymų laukiamė iki balandžio 5 d.
Pirmasis skaitytojas, teisingai išsprendęs ratažodį,
bus apdovanotas prizu – „Š. A.“ pusmečio prenumerata.

ANDRIUS PATIOMKINAS

Ne haiku variacijos

1.
Éjau prieš srove.
Paskui éjau pasroviui.
Niekas nuo to nepasikeitė.

2.
Éjau prieš srove.
Paskui éjau pasroviui.
Pasivaikščiojau ir paréjau.

3.
Éjau prieš srove.
Paskui éjau pasroviui.
Net nepakilęs iš vienos.

Andrius Patiomkinas. Suvokimo durys. 2010

*Kodėl viščiukas neperbėgo kelio***Kinijoje**

Jai / Jam-Du neteko išvysti inkubatoriaus saulės.

Amerikoje

Akcelerantas McChicken nebėgs, kol jam nesumokėsi.

Fundamislamijoje

Nes visi keliai vertikalūs ir remiantys dangų.

Kažkur Afrikoje

Iki kelio dar buvo be galo toli, o ir paukščių gripo pandemija...

Pas Didžių Kaimyną

Ką – būsimasis gaidys ar višta stos skersai kelio?!

Lietuvoje

Blemba, koks dar viščiukas?!

Ode*

Rytas – tai tekanti saulė,
Šiltuoji oro balionas,
Nesprogstantis burbulas.

Rytas – tai tekanti saulė,
Kiaušinio trynys,
Neišsirite viščiukas.

Rytas – tai tekanti saulė,
Kasdienq iš reikalo ir išskaičiavimo,
Kiekvienam prieinama nuotaka.

Rytas – tai tekanti saulė,
Visados pasroviui,
Drumstam vandenėly.

Rytas – tai tekanti saulė,
Oranžinis kamuolys,
Hipnotizujantis stabmeldžius.

Rytas – tai tekanti saulė,
Sustengusi ties horizontu,
Amžinoji tiesa.

2008

*, „Datos“**Veltėdis*

tik
trys
eilutės!

2003–2007

Meistras

Trejus metus
tobulinta, šliuota, gludinta –
sutilpta vos į tris eilutes!

2008–2010

●
Prisimink
ką veikei
ta diena

2011 02 01

●
Eileraštis
gimė!

2011 02 02

•

Gana lengvai
ir greitai
perskaitytas

□□□□ □□ □□
(Irašykite data)

*Žaidimas be taisyklių, arba
Užkietėjusi lituanistė*

skaito pirmaklečių, ateinančiųjų (išeinantys būna tik klausytojai), jaunųjų (čia ne apie vestuvines dažnutes), pradedančiųjų (o pabaigiančiųjų ar būna? – oi, kokia dviprasmybė!..), rašykų (taisyklingai turėtų būti „rašikų“) kūrybą*:

Už skaitytojų valios ugdymą – 10 (su pliusu)
Už pagamintą endorfino kiekį (chemija!) – 10
Už išmoktą automatinio rašymo pamoką (literatūros istorija!) – 10
Už išrastą naują literatūrinę techniką – ne-sąmonės srautą (kūrybiškumas!) – 10
Už talentą apsukti galvą redaktoriams (kūno kultūra!) – 10
Už tušto taupymą didžiuju raidžiu ir skyrybos ženklų sąskaitą (ekologija!) – 10
Už ryžtą sužibeti – 10 (su pliusu)

O parašėje pasirašo sau paskutinę pastabą (kad nepamirštų):
„Niekas taip neatgraso nuo poezijos kaip ne-poezija...“

* Savaime suprantama, visa tai netaikoma šių eilučių skaitytojui ir vienam kitam jo draugeliui poetui.

Motyvacija

Rašyk,
kad taptumei fonu kitiems poetams.
(Taip juos labiau paryškinsi.)

Rašyk,
kad perskaitę pažįstami galėtų atsidust lengvai,
numot ranka: ir aš galēčiau šitaip...
(Nuramink juos.)

Rašyk,
kad nepritrūktų tekštų kultūrinė spauda.
(Bent šitaip juos paremsi.)

Rašyk,
kad nužymėtum savo ribotumą.
(Atsikratyk iliuzijų.)

Ir jei gali, tai nerašyk,
patars ne vieną tomą ir ne du priraše jau poetai.
(Gerai išiklausyk.)

NAIRI OVSEPIAN

Nemalonumai su Hariu

Jeigu Hariui Poterui būtų pasisekė gimiti anksčiau, jis tikriausiai būtų užėmęs vietą didžiuju pasakų herojų pantheonė. O dabar berniukui burtininkui belieka vaidinti kultinį personažą iš Andy Warholo paveikslų...

Priešpaskutinės knygos apie Harį Poterį pasirodymas grąžino jėgas kritikams, kurie jau buvo pradėję nuobodžiauti. Premjeros jie laukė pagalandę plunksnas, kad, vos perskaite, galėtų susiremti su akiniuotu burtininku ir sėkmę pelnusia jo literatūrine gimdytoja, kurios kapitalas, kaip apskaičiuota, per šiuos metus išaugo iki 1,3 mlrd. dolerių.

Knyga parodė tai, ką ir turėjo parodyti: Haris, pateiktas masinei gamybai, akiavaidžiai išbarstė savo šmaikštumą, žavesį ir pasakišką trauką. Veikėjų vystymosi dinamika vyko pagal suprogramuotą scenarijų: herojai, kuriems ant pėčių praeitoje knygoje autorė užkrovė sunkią lytinio brendimo naštą, šeštame tome dar nespėjo nuo jos atsigauti. Nors kai kuriems iš jų, pavyzdžiu, Drakui Smirdžiui, tai netgi išėjo į naudą, nes šis bjaurus niekšelis ir piktadarys staiga pasirodė turintis bent kiek žmogiškumo. Na, o tie, kas jau vienąsyk pelnė prastą reputaciją, kaip profesorius Severas Sneipas, dabar tapo nepataisomais blogiukais, žudikais ir... netikrais princais.

Pateisinant visą šį reikalą, galima pasakyti tik viena: Joanne Rowling nenukilo. Kaip rašytoja, ji gimbė ne pasakų, o mūsų pernelyg racionaliai laikais, kai pasauli valdo suartyst, honorarai, pramogų verslas, komercija, *dolby-surround* garsas ir intelektinės nuosavybės apsaugos įstatymas. Pažiūrėtume į brolius Grimmus, jei jiems būtų tekė savo pasakas rašyti tokiomis sąlygomis, kai geriausi Holivudo režisieriai stovėtų eilėje, norėdami gauti teisę ekranizuoti Joniuko ir Grytutės nuotykius. Jei gigantai, tokie kaip „Coca-Cola“, varžytuosi dėl teisės užlipdyti Nykštuko portretą ant savo produkcijos. Jei kritikai, apnuoginę plunks-

nas, budėtų pasiryžę išdėti į šuns dienas septynių drąsuolių arba karaliaus Strazzabarzdžio nuotykius. Aišku, galėtume sakytis, kad niekas nevertė Joanne Rowling pasirašyti mirtinos sutarties dėl septynių knygų apie Harį. Ir kad reikėjo padėti tašką tada, kai pirmosios knygos pabaigoje Haris Poteris išėdo į pasakišką Hogvartso ekspresą ir grįžo namo pas nekenčiamus patėvius. Kad reikėjo nebijoči palikti atvirą finalą, kaip darydavo Astrid Lindgren knygose apie Pepę ir Karlsoną.

Bet juk kai viskas tik prasidėjo, niekas nė nesapnavo apie kokius nors Holivudo režisierius ir milijardines sutartis. Buvo tik pasaka. Pati tikriausia, rafinuota stebuklinė pasaka, taip netikėta užklupusi pasauli.

Iki tos akimirkos, kol atėjo mažasis burtininkas su mantija ir akiniais, atrodė, kad pasakininkai išmirė – juk jų nereikia, juk mūsų laikais kuriami kompiuteriniai žaidimai, o ne pasakos. Atrodė, kad pasakų herojai pasipuoš bronziniais rūbais ir sustingo, nes mūsų laikais žaidžia barbes, o ne Pelenę. Atrodė, kad žanras mirė, o pramogų verslas jam niekuo negrasina. Bet viskas pakrypo į priešingą pusę, kai drovi prancūzų kalbos mokytoja surinko į krūvą visas savo vaikystės fantazijas, prisėlino prie bronzinio paminklo ir kaip reikiant pakrapštė galingom žaliom apnašom apėjusį jo šoną. Taip iš mažos chuliganystės išaugo istorija apie Harį Poterį. Mažas siurrealistinis šedevras.

Georgijaus Vicino herojus „Senoje senoje pasakoje“, kai kareivis paprašo jo stebuklingu titnagu uždegti žvake, išmintingai pasako: „Stebuklus reikia taupyti.“ Joanne Rowling nuo pat pradžių buvo galima tikta peikti už jos stebuklingą išlaidumą. Jos stebuklų pasaulio nerealumu taupo stebuklų kasdienišumas. Skersinis skersgatvis ir aludė „Kiauras katilas“ – viskas kaip žmonių pasaulyje, tai yra, atsiprašau, kaip Žiobarų pasaulyje. Tik portretai darėreve-

ransus ir mojavo ranka, vaiduokliai per pamokas dyki slankiojo po kabinetus, o Olivanderio parduotuvėje buvo pardavinėjamos stebuklingos lazdelės (kitoje gatvės pusėje – mantijos, pelėdos ir skraidančios šluotos). Visa tai ir dabar yra ten, paslaptingose Hogvartso koridoriuose bei stebuklingų parduotuvėlių vitrinose. Tik kad stebuklai po šešių knygų nustojo stebinti, ką piktdžiugiškai puolė tvirtinti tie, į kuriuos, kaip į skaitytojus, niekas net netaikė. Hario ir jo draugų nuotykių jau nebegalima negalvojant apie komercinius interesus visų, išsitrukusių į procesą, ar tai būtų filmo režisierius, ar minkštuoja žaisliuko „Profesorius Dumbloras“ gaminotojas.

Ir visa tai, tiesą sakant, labai apmaudu, juk su berniuku Hariu Poteriu tai visai nesusiję. Tiesiog mes, suaugusieji, vieną bjaurią dieną suvokiamo, kad nebemokame pasinerti į stebuklų pasaulį be barokameros. Ir tada pradedame vaidinti protingus. Dusliai barbenti į stiklą. Nebegirdime mumyse slypinčio vaiko, kuris, kaip ir visi kiti vaikai, iš prigimties yra siurrealistas. Kuriam pasaulis, kaip ir visiems kitiems vaikams, atrodo stebuklingas. Pripildytas pasakiškų lempų, lazdelių ir berniukų.

Joanne Rowling buvo viena iš tų retų suaugusiuju išimčių. Tiesiog jai ir jos herojui pasisekė mažiau nei ankstesniesiems pasakotojams, kurių troliai mumiai ir merės popins gimbė laiminguoju ankstyvosios kinematografijos laikotarpiu. Ir netapo mašinos, vardu „pramogų verslas“, kuru, nebuvu pažeminti pliušinio klonavimo, nevirto popkultūros dalimi. Jie išėjo į didelę pasakų Istoriją, kur berniukui Hariui išėti, ko gero, „uždrausta“.

„Other Side“, 2005.XII.15
Vertė Agnietė Dubnova

Kauno psychopatija

Skiriama aprašomam miestui, jo savivaldybei, korporacijoms, 10 Lt sakmei ir rūgščiam kovo 14-osios vakarui

Kaunas miršta. O galbūt jau seniai mirė. Su visa savo senaja dvasia, su faizmu ir Soboru dabar grimzta lėtai ir sažiningai. Nuogi ir nepaliesti Laisvės alėjos stulpai, neapabinėti laisvais ir kritiniai plakatai, dabar stengiasi atsiremsti vieni į kitus, bet jiems nepavyksta. Vieniši krabų pulkai bėgoja pirmyn atgal slidžiu dviračių taku, niekaip nesurasdami vandens telkinio. Nepajusi ir vėjo, gaivinusio ir keldavusio nerimą. Nebéra ir nerimo, kad kažkas gali būti kitaip, ne pagal Tauro įgeidžius. Studentų lavonus éda laukiniai šunys ir jiems negroja Orlova. Orlova dabar Ménulyje, pas savo šeimą. Universiteto rektorius, sužeistas ir išsekės, susilenkęs kaip posūkis, krapšo piniginę ir, išsitraukęs banknotus, masina jais šunis, tikėdamasis užliūliuoti. Ką ir besakyti – nebéra ir stipendijų. Net kai studentai dar buvo gyvi, jų niekaip neatsirasdavo, o jei viena kita ir išvysdavo drungnį kapitalizmo pasaulį, tuoj būdavo apkarpomos, apmokestinamos ir sumažinamos.

Mano siela dabar kyla aukštai virš Danieliaus Dolskio paminklo, iškilusio per ištęstą gėlėms ranką. Matau ir dvi prasmiškus Kalantos griuvėsius. Kodėl jis užsidegė? Ar ne galėjo nuskęsti bjaurastyje drauge su visais mumis? Romas Kalanta buvo niekšas, buvo bails! Jis paspruko! Pro besvorę galvą praskrieja LSDP skrajutė su pavojingais sveikatai chemikalais, išrikuotais šalia dailaus, bet per daug pilno ir poniško, kaip kairiojo, jaunuolio veido. Nežinia kaip, nežinia kodėl, tik dabar sprogsta draugo automobilis, išmesdamas dar kelis šimtus tokių skraujučių. I orą išleksia ir pakimba tame deganti pižoniška kepurė su susvilusių plaukų kuokšteliu. Ją praryja Jupiteris.

Nuskreju prie Marių. Man ten visada patiko. Ne vien todėl, kad mūsų vardai sutampa. Jaučiau joms magišką ra-

mybei ir pasitikėjimui artimą jausmą. Tai, ką išvystu dabar, sukrečia. Kas kažkada buvo medeliais apaugusi pakrantė – dabar krauso ir ugnies vonia, lydanti savyje kažką įtartinai panašų į stiklą. Jame atispindī nuobodūs Nemuno raštai, susisvarbinę vietiniai poetai, storuliai ir džiūvenos, sėdintys Samanės butelyje. Vienas kitas marozas dar bando kabintis į medžių šaknis, bet juos pasiglemžia pats pragaras, ir pabandau ant jų nusispauti.

Tavo rankos
Galėtų būti švelnesnės

Tavo peilis
Na jis man per aštrus

Tavo dantys
Tokie ilgesingi, ménulis

Tavo kojos
Jose slypi lietus

Kai atsakydamas į klausimą atsisiku į jį, na, būkim išmintingi, į žmogų, kuris man uždavė tą klausimą, į kurį aš dabar štai atsakau, kai atsakau į tą klausimą sumaniai ir atsakingai, nepalikdamas terpés didesnėmis abejonėmis dėl atsakymo tikrumo, na, sakykime, beveik nepalikdamas, taigi kai dialogas jau gerai įpusėjės, op, praskrenda varnas ir nutupia šalia, ant knygų lentynos. Kai klausėjas nukreipia į jį savo abejingą žvilgsnį, aš staiga suprantu, kad tai ne klausėjas – klausėja su dailiom indeniskom klostėm, su klostėm, kuriose glūdi lietus ir meškos, kuriose glūdi cirkas ir liliputai, ir režisieriai. Klausimas buvo tokis: o jei aš tapčiau indėne?

Tavo mintys
Jos šuoliuoja žole

Tavo sidabras
Iškeitina skruostų raudonį

Tavo nagas
Kuriuo nužudysi mane

Tavo nagas
Galėtų būti slidesnis

Dabar sėdžiu gerklėje, iš kurios Los Andželas – kaip ant delno. Matau Ramybės parką ir Kauko laiptus, Savanorių prospektą ir klubą „Insait“. Pūvančių dantenų sapnų nutraukia tylus eileraštis rinkai, nusidriekęs per Aleksoto kuprą, per ateivų išartus laukus ir Mažają Aziją.

Rinka gali susireguliuoti pati
Rinka yra
Rinka yra ir visada buvo
Jei rinka susirgo
Susikurs vaistukus
Rinka nedega
Rinka renka save iš tarpuvarčiu
Ir iš klajojančių snaigiu

O rinka

Aš tik žmogus

MARIUS PLEČKAITIS

Minties adatelių grožis

Evelyn Waugh. *Sugržimas į Braidshedą*. Iš anglų k.
vertė Rasa Drazdauskienė. V.: Tyto alba, 2010. 397 p.

Grožinės literatūros vertimų iš anglų kalbos Lietuvoje netrūksta. Verčiama ir klasika, ir šiuolaikinė literatūra. Pastaroji neretai lėkštoka, kažin ar kada tapsianti klasika. Perskaicius verstinį romaną, nedažnai apima susižavėjimas: štai žaviai britiškas ypatinges darbelis. Kaip tik toks yra Evelyno Waugh „Sugržimas į Braidshedą“. Žavus britišumas čia tarsi aura šviečia iš kiekvieno puslapio, iš sodrių tikrovės aprašymų, aštrių dialogų – kaip veikėjų minties, jausmo, temperamento niuansas, kaip jų gyvenimo būdas. Jau vien dėl galimybės patirti šią aurą knygą verta skaityti. Bet jeje yra ir daugiau vertingų dalykų.

Ypatinges yra ir pats romano autorius Evelynas Waugh (1903–1966), iškilus anglų klasikas. Nugyvenęs spalvingą gyvenimą, daug matęs ir patyręs, su antraja žmona susilaikęs septynių vaikų, ketinėjų ir džiaugėsi, daug keliaves, kariavęs Antrajame pasaulyiniame kare ir galop pasirinkęs nuošalaus miestelio tyla. Rašytojo gyvenimo įvykius atspindi gausi jo kūryba: apsakymai, romanai, kelionių apybraižos, publicistiniai straipsniai, autobiografija, laiskai ir dienoraščiai. Vieni jų vertina kaip britų satyros meistrą, taikliai pavaizdavusį XX a. pirmosios pusės britų aukštumėnės jaunimėlio žavesį ir skurdą (kaip tik toks yra pernai lietuviškai išleistas ankstyvasis, 1930 m. pasirodės, romanas „Vargini kūnai“, kurį iš anglų kalbos vertė ta pati vertėja Rasa Drazdauskienė, tikra Evelyno Waugh ekspertė). Kitiemis šis rašytojas idomus, ypač velyvesnė kūryba, kaip nelėkštasis, neprozeliškas katalikų rašytojas. Ne taip siaurai religiškas kaip prancūzų rašytojai katalikai (Georges'as Bernanosas ar François Mauriacas). Vaikystėje jis buvo religingas, paskui tapo agnostikas, o 1930 m., beveik dviešimt septynerių, išskyrės su pirmaja žmona, kuri jam buvo neiškima, priėmė katalikybę. Šiuo savo žingsniu, parentu tvirtu išitikinimu ir vertybiniu pasirinkimu, nustebino to meto Londono visuomenę, kurioje jau buvo pelnės sekulariaus ir modernaus žmogaus reputaciją. Tiesa, katalikybę priėmusių britų rašytojų buvo ir daugiau (pvz., Gilbertas Keithas Chestertonas, Grahamas Greene'as, vėliau Muriel Spark ir kt.).

Kai 1945 m. Londone išėjo „Sugržimas į Braidshedą“, Evelynas Waugh jau buvo žinomas ir vertinamas kaip kelių romanų autorius, garsus ir savo žurnalistinių kelionių po Viduržemio jūrą, Afriką, Pietų Ameriką ir kt. aprašymais. Romaną paraše 1943–1944 karo metais, kai leisdamas panašiu susižeidė kojų ir, gavęs galimybę pailsėti nuo karo tarnybos, sėdo rašyti apie tai, kas tuomet jų labiausiai jaudino: ne tiek karo tikrovė, kiek su ja i praetit nueinantis ištisas Anglijos istorijos ir kultūros laikotarpis. „Sugržime į Braidshedą“ rašytojas tarsi bando užfiksuoti ir įamžinti ypatingą jį formavusią, bet dabar nykstančią laiko dvasią – XX a. 3–4 dešimtmeciu anglių aukštumėnės ir vidurinės klasės gyvenimo atmosferą. I romaną subtiliai įpinama ir ankstyvajai kūrybai būdinga satyra, ir vėlesni kūrybai būdinga rimtis bei religinė tematika. Ši romaną pats Evelynas Waugh yra apibūdinęs kaip savo *magnum opus*. Literatūros istorikai jį laiko vienu iš vertingiausių ne tik šio rašytojo, bet ir visos XX a. anglų literatūros kūrinį. Jis jau du kartus ekranizuotas – 1981 m. sukurtas televizijos serialas, kuriamo pagrindiniu kapitono Čarlzo Raiderio vaidmeni atliko talentingasis Jeremy Ironsas, ir 2008 m. sukurtas filmas jau su kitais aktoriais, ne toks vykės kaip pirmasis.

Kaip minėjau, nedžiauną anglų rašytojo knygą gali skaiti kaip šią – mėgindamas patirti žodžiais nepersakomą britiškumo aurą. Iprastas skaitymo būdas, kai ieškoma ryškių personažų ir žaismingo siužeto, čia nėra svarbiausias. Žinoma, ir šių dalykų romanė yra: ir ryškūs saviti personažai, ir labai apgalvotos struktūros siužetas, kuriame, regis, nėra nieko nereikalingo. Bet visa tai pateikiama savitai, neleidžiant skaitytojui apsiriboti vien šiaisiai dalykais, jo žvilgsnį kreipiant kitur, į kitą, ne tokią akivaizdžią, bet juntamą ypatinges dvasinės atmosferos – to, kas britiška, – plotmę. Ją atpažinti, išleisti į savo kitoniško lietuviško formato sąmonę – gal čia ir yra tikrasis šios knygos skaitymo darbas ir malonumas.

Antrojo pasaulinio karo metais, sprogstant medžių lapams, romano pagrindinis veikėjas karininkas Čarlzas Raideris, nors jau praraðes meilę kariuomenei, su kareiviu kuopą iš vienos Anglijos vietovės perkeliamas į kitą. Po persikelimo nakties pilkoje ryto migloje jis išvysta nuošalią vietovę – elegantiškame kraštovaizdyje stovintį senajį Braidshedo dvarą, kuriame prieš kara lankësi „daug kartų, įvairiomis aplinkybėmis“ (p. 25). Jau romano pradžioje pasakotojas ir pagrindinis veikėjas Čarlzas Raideris prisiminimais grižta į 1923-iuosius, kai susipažino su šiam dvare gyvenusia aristokratų Marćmeinų šeima.

„Naujos mano gyvenimo eros pradžia“ (p. 36) tampa pažintis su Marćmeinų jaunesniuoju sūnumi Sebastianu, gražiu ir ekscentrišku jaunuoliu, atvykusiu studijuoti į Oksfordą. Būtent čia istoriją studijuojantis Čarlzas Raideris, in-

teligentiškas devyniolikmetis iš vidurinės klasės, neiprasto mis aplinkybėmis susipažista su Sebastianu („galėjau su juo nė nesusipažinti, jei ne atsitsikitumas“, p. 29). Vienas pavasario vakarą grždamas iš studentų pobūvio girtas Sebastianas persisveria per placiai atvertą Čarlzo Raiderio kambario langą ir vakarėlio turinį išvemia ant grindų. Rytojau dieną Čarlzui Raideriui atsitrašydamas atsiunci laišką ir gėlių puokštę ir pakviečia pietų. Taip prasidėjusi pažintis juos atveda į Braidshedo dvarą, kur gyvena Sebastiano šeima: pamaldai geraširdė motina ledi Marćmein; vyresnysis brolis grafas Braids, ramus, šaltokas, neapsisprenčiantis, ar tapti kunigu; sesuo Džulija, sąmojingga ir neprieškaitingu manieru, egocentriška, siekianti sėkminges debiutuoti aukštumėnėje ir kuo prašmatniai ištekėti; jaunesnioji sesuo Kordelia, dar vaikiškai atvira, bet protinė. Tik jų tėvas lordas Marćmeinas, kilnus, šiek tiek geidulingo veido, kažkada, kad galėtų vesti, iš anglikonybės perejės į katalikybę, o dabar atsižadėjęs religijos ir palikęs žmoną, kurios katalikiškos nuostatos neleidžia jiems išsiskirti, gyvena Venecijoje savo „nuodémės rūmuose“ (p. 83) su meiluže Kara. Ši šeima kaip šiek tiek bauginantis, bet kartu kerintis, kintoniškas pasaulis traukia santūrų ir diskretišką, savo gyvenimo kelio ieškantį agnostiką Čarlzą Raiderį. Kita vertus, Marćmeinus žavi Čarlzo Raiderio ramus ir skeptiškas sekuliárumas. Viešėdamas Braidshedo dvare, jis mėgaujasi brandinčia, dar nepatirtas būties erdves (tarsi „slaptą stebuklingą sodą“, p. 36) atveriančia draugyste su Sebastianu (toje draugystėje esama ir homoerotiskumo, būdingo to meto britų ir vokiečių jaunuolių santykiams; apie homoerotiskumą, lydėjusį vokiečių rašytojo Thomo Manno brandą biografijoje „Gyvenimas kaip meno kūriny“ daug rašo vokiečių literatūros istorikas Hermannas Kurzke; lietuviškai knyga išleista 2009 m., iš vokiečių kalbos vertė Antanas Gailius).

Pastabiai ir kiek atsainiai Čarlzas stebi Marćmeinų santykius ir tai, kaip juos kuria ir griauna jų katalikiškumas, kartais paviršinis, griežtas, kartais paradoksalus, gilus. Šią šeimą ir su ja susijusi Čarlzą Raiderį jis veda į tragiską ir komplikuotą gyvenimą, tai garmantį žemyn, tai vėl kylantį, bet žingsnis po žingsnio artėjant prie to, kas esminga ir tikra. Kontroliuojanti motinos meilė, save ir kitus kaustantiesios griežtas religinių nuostatų laikymasis Sebastianą, trokštantį jaustis laisvą, pastūmėja į alkoholizmą, verčia nekeisti savęs ir motinos. Jis išmetamas į universitetą, pabėga iš namų ir nyvukę į Maroką, paskui į Tunisu, kaip benamis pasaulietis randa prieglobstį vienuolyne, – silpnos sveikatos, vis geriantis, bet gerbiamas vienuolių dėl geros širdies (vienas senas vienuolis ižvelgia jo šventumą, išgryningą kančios).

Romano antroje ir trečioje dalyje pasakojama apie brandesnio Čarlzo Raiderio gyvenimą, kai jis, metė studijas Oksforde, išvyksta studijuoti meno į Paryžių, tampa vertinamu tapytoju, tapo Braidshedu ir kitus Anglijos dvarus, kurie netrukus bus apleisti arba išniekinti. Paskui, jau vedės, išvyksta kelionę po Centrinės Amerikos apleistas gyvenvietes ir džiungles. Su žmona Selija, kuri, kaip jis žino, jam nėra ištikima, grižta laivu į Niujorką į Angliją. Laive sutinka Džuliją, nusivylusią santuoka su kanadieti Reksu Motramu, savimi pasitikinčiu parlamento nariu, kuris moka gyventi godžiai pasaulyje, bet yra ne visas žmogus, o „tik keletas labai ryškiai išreikštų savybių“ (p. 288). Audros blaškomame laive Čarlzas ir Džulija pajunta brandų ir tikrą artumą. Bet svarbios išorinės ir vidinės aplinkybės neleidžia jų santykiams virsti santuoka. Antrasis pasaulinis karas juos atitraukia nuo asmeninės laimės paieškų ir panardina į visuotinę negandą. Kai kapitono Čarlzo Raiderio kuopa Braidshede įkuria štabą, dvaras vis dar priklauso į karą išvykusiai Džulijai. Dvare likę tik tarnai ir susenusi auklė, jis subjaurotas ir apleistas, fontanas prišiukslintas kareiviu nuorūkų ir sumuštinų likučių, bet koplyčia prie dvaro „nei apgrauta, nei apleista“ (p. 389). Joje dega „mažytė raudona liepsnelė. [...] iš naujo uždegta prieš varines raižytas tabernaklio dureles“ (p. 390). Iš koplyčios kapitonas Čarlzas Raideris pas savo kareivius grižta „kaip niekad linksmas“ – gal nujaudamas, kad visa, kas gyvenime įvyko, „dar ne paskutinis žodis“ (p. 390), gal suvokęs, „kaip Dievo malonė veikia kelis skirtingus, bet glaudžiai ryšiai susijusius veikėjus“ (p. 7), jų žmogišką tragediją, kurioje kiekvienas atlieka savo vaidmenį.

Taigi taip Dievo malonė veikia žmogaus gyvenimą – įvykis po įvykio vedybama į būties išsipildymą, atsivertimas po atsivertimo – į tikėjimą ir šventumą. Labai gyvenimiškai ir žmogiškai, šviesių ir tamsių patyrimų keliu, per nuopoulį ir pakilimą (apie save patį Evelynas Waugh yra sakęs: žinau, kad esu baisus, bet būčiau dar baisesnis, jei neturėčiau tikėjimo). Regis, šią žmogaus ir gyvenimo baimumo ir grožio sampyną, be kurios neįmanoma būties ir tikėjimo pilnatvę, rašytojas pabrėžė romano originalo paantraštę „Sugržimas į Braidshedą: šventi ir profaniški kapitono Čarlzo Raiderio prisiminimai“ (*Brideshead Revisited: The Sacred and Profane Memories of Captain Charles Ryder*). Bet ne

visuose ir angliškuose leidimuose ši iškalbinga paantraštė yra, kodėl jos nėra lietuviškame leidime, galbūt pasakyti tik romano vertėja ir leidėjai.

Jei kritikai ir pabrėžia, kad tikėjimas yra pagrindinė „Sugržimo į Braidshedą“ tema, vis dėlto nevertėtų tokios temos nemiegstantiems skaitytojams numoti ranka į šią knygą kaip į religinį skaitini. Romanas tuo ir patrauklus, kad apie tikėjimą čia kalbama diskretiškai ir nedidaktiškai, bet aštriai ir esminiai. Skaitydamas stebiesi rašytojo mokėjimu atvirai nekalbant apie tikėjimą pasakyti daug. Pasakyti kažkaip nereligiškai, bet labai gyvenimiškai, pasitelkus mastynenos, jaunesnos, santykio su tikrove niuansus. Evelynui Waugh svarbi ši transcedentinė dimensija, net jei ji lemtyje romano nepopulariaus, dimensija, kurios, pasak rašytojo, atsisakės modernusis menas émė vaizduoti ne visą žmogų.

Be religinės plotmės, romane yra ir kitų iutraukiančių dalykų. Labai gyvai prieš akis iškyla Anglijos XX a. 3–4 dešimtmeciu aukštumėnės gyvenimas, elegantiškas ir klesintis, su savomis tradicijomis ir idealais ir su nežymiais saulėlydžio ženklais. Romanas žavi spalvingais Braidshedo dvaro aprašymais, gyvai perteikta studentiško gyvenimo Oksforde ir paties šio miesto dvasia („jaudulų kėlė vien buvimas Oksforde“, p. 33), taip pat neramia prieškario ir pilka karo metų atmosfera. Stebiesi, kaip rašytoju pavyksta apie tai pasakoti taip dinamiškai, pasakojimo nuotaiką nežymiai keičiant, leidžiant jai natūraliai plaukti iš pačios pasakojimo tikrovės: su melancholija pasakojama apie karo metus, su sąmoju – apie jaunystę Oksforde, su susižavėjimu – apie viešnagę Braidshede, su brandžiu skepsiu – apie šeimos gyvenimo, kelionių, tapytojo veiklos metus, skyrybas ir naujają meilę.

Už šių dinamiškai besikeičiančių nuotaikų ir vaizdų slypi visą pasakojimą gaubiantis skaidrus ilgesys. Anglijos dvarų gyvenimo ir kvailystes krétusios oksfordiškos jaunystės ilgesys, ilgesys to kažko, kas reiškési praeinanciais gyvenimo pavidalais, bet juose neįssiteko. Evelynas Waugh geba apie šiuos dalykus kalbėti įtikinamai, tikroviškai, tačiau visko iki galo nepasakydamas, daug palikdamas tarp eilucių. Netgi savo personažus vaizduodamas itin diskretiškai, t. y. per daug neljamas iš jų vidų, kas tuo metu buvo būdinga literatūriniam sąmonės srautui.

Tai tik bendresni dalykai, kuriuos pamatai pirmąkart perskaite „Sugržimą į Braidshedą“. Bet ši knyga lengvai nepaleidžia. Ją norisi skaityti dar ir dar kartą, atrandant vis ką nors svarbaus ir naujo, epizodas po epizodo, dialogas po dialogo. Kažin ar knyga būtų tokia daugiasluoksnė, jei ne jos ypatinga kalba. Srauniai srūvantys elegantiški sakinių, kurių kiekvienas žodis spalvingas ir taiklus, su aštriom minties adatėlėm, emociskai šiltas. Čia nėra nieko stilistiskai įmantraus ir grioždiško. Sakinių itin grakstūs ir logiškai skaidrūs, nors daugiau ar mažiau ilgi, sudėtiniai sintaksinių konstrukcijų. Neatsitiktinai Evelynas Waugh vadinamas didžiu XX a. prozos stilistu. Ir kaip nesidžiaugsi, kad šis savito stilus kūrinys puikiai išverstas į lietuvių kalbą. Vertimas leidžia pajusti romano kalbos turtinumą, minties skaidrumą ir gelmę, minėtą britiškumo dvasią, pasakojimą gaubiančią ypatingą aurą. Vertėjos Rasos Drazdauskienės didžiulis darbas, nuveiktas verčiant Evelyno Waugh „Sugržimą į Braidshedą“ ir „Varginus kūnus“, pelnytai buvo įvertintas 2010 metų vertėjo krėslu, apdovanojimui, kurį už šių vertimų „kalbos išradę“ ir šmaikštumą ir pagarbą originalui“ jai skyrė Lietuvos PEN centras ir Kultūros ministerija.

„Sugržimą į Braidshedą“ lietuviškas vertimas leidžia geriau pažinti turtiną britų literatūros tradiciją. Tiksliu, išskirtinį kūrinį, šiandien skaitomą, tyrinėjamą, ekranizuojamą. Klasika nelygu klasikai, ne iš kiekvieno britų klasikos kūrinio pažinsi tai, ką leidžia pažinti šis romanai: jo kalbos ir turinio niuansais bylojanti britiškumą. Mūsų laikų kosmopolitiškėjanti literatūra ši nacionalinį pasakojimo aspektą kiek nuvertina, nebesiekia ar nebemoka jo perteikti. Galbūt taip rašoma norint patikti globaliam skaitytojų ratui. Bet dėl to šiuolaikinė literatūra vienodėja ir kai ko svarbaus nepasako apie žmogų. Kas yra britas, galbūt geriau suprasi atsverės ne kokį šių laikų anglų romanellį, o klasiką – Evelyno Waugh „Sugržimą į Braidshedą“, kuriame rasi ir daug rimtų bei šmaikščių bendražmogiškų dalykų. Tai galinga klasika. Ją, lietuviškai išleistą tik dabar, praėjus beveik septyniasdešimt metų nuo originalo pasirodymo, atrandi kaip ši ta daugiau ir vertingiau už ne vieną šiuolaikinį romaną.

DALIA ZABIELAITĖ

Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos projektas „Metų verstinės knygos rinkinai“

Gardamo tikėjimai, burtai ir prietarai

Dar besimokydamas Žemaičių Naumiesčio vidurinėje mokykloje susidomėjau istorija, kraštotyra, knygų skaitymu. Užrašinėti tautosaką ėmiau būdamas dešimtoje klasėje, paragintas istorijos mokytojo Benedikto Orento. Jis buvo iškūrės mokyklos kraštotoyros būrelį, vėliau – Žemaičių Naumiesčio krašto muziejų (nuo 2002 m. balandžio jis tapo VšĮ Žemaičių krašto etnokultūros centro padaliniu; Jame sukaupta apie 20 tūkstančių eksponatų). Už surinktą tautosaką mokytojas man rašydavo penketus ir per pamokas nekviesdavo atsakinėti, tiesa, dėl to buvo tik dar sunkiau mokytis, nes vis tiek baigus mokyklą teko laikytis baigiamajų istorijos egzaminą. Iš tu laikų turui seną, pelių apgraužtą sąsiuvini, į kurį 1960 m. vasario 9 d. iš savo mamytės Martos Žemaitaitienės (Gocentaitės, 1907–1981) užrašiau beveik 100 tikėjimų, burtų ir prietarų. Dar pluoštelį panašios medžiagos iš jos užrašiau 1961 m. pradžioje.

Mano gimtajame Gardamo miestalyje (Šilutės r. žemaitiškoje dalyje, beje, jau XVIII a. bažnytkaimis buvo vadinamas miesteliu) ir jo apylinkėse nuo seno gyveno katalikai žemaičiai ir evangelikai liuteronai lietuvininkai bei vokiečiai. Paprūsėje maišėsi kalbos, tikibos, papročiai, vieni iš kitų perimda vo kaimynų tradicijas, nors artimiausiai giminiuoti vengta. Todėl ir kai kurie užrašyti tikėjimai yra žinomi ir paplitę beveik visur Lietuvoje, o kiti, ypač leksika, būdingi til̄ šiam kraštui. Dabar mažai kas tuo betiki, nors anksčiau nė kiek neabejojo, tiesa, kartais pasitaiko keistų sutapimų. Kai mano mamytė mirė Vilniuje, už 300 kilometrų esančiame tuščiame gyvenime (sodyboje) téviškėje, pasak kaimynų, visą naktį kaukė mūsų šuo Reksas, kurį jie pašerdavo. Jaunystėje mamytė kaip merga tarnavo Klaipėdos krašte pas ükininkus. Kartą Joninių išvakarėse ji vėlai skubėjo grįžti pésčiomis iš téviškės. Praeinančią pro vieną iš sodybų ją apibarė šeimininkė vokietė: „Kur eini, ragana? Ar nuraganauti nori?“ Kitą kartą dar kolūkio laikais ji anksti ryčiai sklidė aukštą rasotas žoles pagaliu, ieškodama vakare numesto karvės lenciūgo (grandinės). Po kurio laiko pastabi kaimynė ją apkaltino, kad braukydama rasą užčeravovo (užkeikė) jos karvę ir ši esą émė duoti liesą pieną, nes nuo žolių kaip rasą nubraukė gretinę.

1. Kai katė prausiasi, reikia atsukti į duris, ir jeigu ji atsisuks uodega į duris, tai bus svečių.
2. Jei katė voliojasi, tai bus blogas oras.
3. Jeigu juoda katė perbėga per kelią, tai atsitiks nelaimė.
4. Jei katė éda žolę, bus blogas oras.
5. Jeigu du žmonės kartu ištaria tą patį žolę, tai atvyks svečių.
6. Jei išlipsi iš lovos kaire koja, tai atsitiks nelaimė.
7. Jei krikšto tėvai sėdi susiglaudę, tai vaiko dantys bus tankūs, o jei ne, tai bus reti.
8. Kai liežuvio galas skauda, tai ant tavęs kas nors keikia. Tada reikia paimti lenktinį peili, spjauti į kriaunas ir atlenkus paleisti peilio ašmenis, ir jeigu jie atšoka, tai tas žmogus, ant kurio galvoji, tave keikia.
9. Kai šukoja iš šukos iškrinta, tai apturėsi gėdą.
10. Jei kukčioji, tai tave apšneka.
11. Jei pelėda dejuoja, tai kas nors iš artimųjų ar giminių mirs.
12. Jei pelėda šaukia „kā vystys, kā vystys“, tai išipjausia arba išikirs.
13. Jei Septynių brolių dieną lis, tai lis septynias savaites, ir priešingai.
14. Jei šalta žiema, tai šilta vasara, ir priešingai.
15. Jei paukščiai pievose aukštai žolėse suka lizdus, tai bus šlapias ruduo.
16. Jei gandras iš lizdo išmeta kiaušinį, tai bus turtingas rudo, o jei pavasari gandras iš lizdo išmeta vaiką, bus nederlingas ruduo.
17. Jei ausyje cypia, tai tave apšneka. Ir turi kitam žmogui išsakyti spėti, kuri ausis skauda, ir jei atspéja, tai ausis nustoja skaudėti.
18. Jei kinkuoji kojomis, tai skaldai velniukams malkas.
19. Jei vakare švilpauji, tai pasišauki velniukus.
20. Jei turi karpą, reikia aprinti svetima mazgote ir pamesti. Koks žmogus paims ją, tam atsiras karpos, o tau išgis. Arba reikia paimti virvutę, užmegzti ant jos tiek mazgą, kiek yra karpų, ir ją pakasti palangėje, toje vietoje, kur krinta nuo stogo vanduo, ir kai ji supus, tai karpos pranyks.
21. Jei zuikis perbėga per kelią, tai atsitiks nelaimė.
22. Jei šarka krykščia, tai bus naujiena apie atvykstančius svečius.
23. Jei liežuvis apšašes, tai melagis esi.
24. Jei sutinki moterį, tai atsitiks nelaimė, o jei vyra, tai – laimė.
25. Jei dešinė akis niežti, tai verksi, o jei kairė akis niežti, tai kitą dieną juoksies.
26. Jei dešinė ranka niežti, tai išduosi pinigus, kai kairosios rankos delnas niežti, tai gausi pinigų.

Marta Žemaitaitienė. 1964.VIII.30.
Nuotrauka iš autoriaus asmeninio archyvo

27. Jei moteris pina kasas ir žiupsnis plaukų lieka nesupintas, tai kas nors iš giminių mirs.
28. Jei akį trūkčioja, tai atsitiks nelaimė.
29. Papojovus kiaulę reikia pažiūrėti, kokia yra blužnis. Jei ji yra plona, tai bus šilta žiema, jei ji yra visa stora, tai šalta bus žiema, o jei yra su gumbu, tai bus iš pradžių šilta, o paskui dideli šalčiai.
30. Plaukus moterys turi kirpti prie jauno ménulio, kad pilnėjant ménuliu augtų plaukai arba avių vilnos.
31. Jeigu yra sausa galvos oda, tai galvą reikia plauti tik delčioje.
32. Jei katė uodega vizgina, tai ji keikia.
33. Jei šuo kaukia, kas nors mirs.
34. Jei numirėlio viena akis atdara, tai ką nors jis dar išsives į kapus kitą dieną.
35. Jei yra pašvaistės ant dangaus, tai bus karas.
36. Prieš Šv. Jono naktį karves reikia įvesti į tvartą prieš saulei nusileidžiant, kad neapkerėtu.
37. Šv. Jono vakarą arba ryčią nieko nereikia skolinti, nes pasiskolinęs žmogus gali ką nors užkerėti. Taip pat sau lei nusileidus negalima vienam vaikščioti, nes tuomet tik raganos vaikščio.
38. Šv. Jono dieną nereikia anksti išvesti gyvuliu, nes kiti gali apkertėti tuos gyvulius.
39. Šv. Jono naktį reikia šermukšniais užrišti tvartą du ris ir užkamšti visus plyšius, kad ragana neišlištų.
40. Jei pievose yra kurmiarausių, tai reikia joje prismaigstyti šluotražių ražais į viršų, tai kurmai išnyks.
41. Jei karvės duoda varškėtą pieną, tai reikia paimti pamestą gandro plunksnų ir per ją iškošti išmelžtą pieną, tuo met karvė pasitaisys.
42. Jeigu kartais ant trobos sienos grybas, vadinamas raganos spjaudalus, tai reikia jį sukrapštyti į kūkailį ir pakabinti kamine, ir žmogus, noris tave apkertėti, nieko negali padaryti, bet jeigu jis išmesi lauk, tai užkerės. Arba reikia tuo grybu patepti vežimo ratus, ir tam žmogui, kuris norėjo tave apkertėti, labai skaudės.
43. Kūcių naktį reikia šukuoti dyvilką valandą prieš veidrodį, ir jeigu moteris tą metą ištekės, tai ji pamatys savo vyrą veidrodyje, o jeigu burs vyras, tai pamatys savo būsių žmoną.
44. Kūcių vakarą reikia paimti pakulų, iš jų padaryti kamuojukus, sudėti ant rėčio, ir kiekvienas esantis žmogus uždega savaji, ir jeigu jis degdamas išleksia net ligi lubų, tai jo savininko norai tą metą išsipildys, o jei paprastai sudega, tai neišsipildys.
45. Jei auga naujokaulis, tai jis reikia trinti numirėlio ranka arba kokiui nors žmogaus lavono kaulu.
46. Jei žmogus turi drugį, tai reikia sėsti ant arklio ir joti užsėdus atbulai, tuomet jis tą drugį pameta ir jis prikimba arkliui. Taip pat reikia kepurę antraip, snapu į užpakalį, apsimauti.
47. Jei nuo dangaus krinta žvaigždutė, tai kas nors miršta.
48. Bulvių negalima sodinti Kirmių dieną, nes labai sukirmės.
49. Bulvių negalima sodinti jauname mėnesyje, nes išaugi virkščias.
50. Kiaulės nepjauti jauname mėnesyje, nes mėsoje atsiranda kirmiainai.

51. Kai kiaulę pjauni, reikia žiūrėti, kad jos galva nebūtų šiaurės pusėje, nes mėsa bus kieta.
52. Dobilių sėklų negalima seikti miltinu saiku, nes vietoje dobilų išaugas...
53. Vasarinį kviečių negalima sėti, kai yra ugnis pakurta, tai ant grūdų atsiras pašai, todėl sėti anksti ryta.
54. Javų negalima sėti jauną mėnesį, nes sukrinta šiaudai prie žemės.
55. Žmogus savo plaukų negali išmesti laukan, nes koks nors paukštis juos paims ir nusineš į lizdą, tai tam žmogui skaudės galvą.
56. Jei žmogus nuryja plauką, tai jis apsvynioja apie šonkaulį.
57. Kai mažą vaiką maudo, reikia vandenį iš vonios pilti per kojų galą, nes kitaip jis vems.
58. Jei šermukšnis turi daug uogų, bus daug bulvių.
59. Jei pelės lizdus javų gubose suka prie žemės, tai žiemą bus mažai sniego, o jei pelės lizdus suka aukštai, bus daug sniego.
60. Jei žmogus nuo išgąščio ima mikčioti, turi vėl smarkiai išsigasti, kad praeitų.
61. Jei varnos žeme vaikščioja ir blezdingos pažeme laksto, bus lietaus.
62. Jei varna tupi medžio viršūnėje, bus šalčio.
63. Jei kranksi varna, tai bus nelaimė.
64. Kur kregždės turi lizdus susisukusios, ten griaustinis netrenkia.
65. Jei išsigasti, reikia triskart išspjauti ant žemės arba išgerti vandens su druska.
66. Jei šuo įkanda, reikia paimti to šuns plaukų, juos sudeginti ir išgerti, tai praeis.
67. Jei išsileidžia į ranką ar koją girgždėlę, tai reikia ranką ar koją ikišti tarp durų ir sakyti: „Kertu, kertu...“, o kitas žmogus paklaus: „Ką kerti?“, tai reikia ranką greitai ištraukti ir stipriai trenkti durimis atsakant: „Girgždėlę.“
68. Jei višta gieda, tai atsitiks nelaimė. Kad to išvengtum, reikia vištą... padėti ant slenkščio ir nukirsti galvą.
69. Jei yra naujokaulis, tai reikia pavogti kepamos duonos, uždėti ant tos karštos duonos medaus ir prispausti prie naujokaulio, ir jis pradings.
70. Jei vyro kojos pirštas, esąs šalia nykščio, yra ilgesnis už nykštį, tai gaus žmoną už save didesnę.
71. Užgavėnių vakarą reikia kur nors toli eti pas kaimyną, kad linai ilgi užaugtų.
72. Jei išjojant prie vartų klumpa žirgas, tai atsitiks nelaimė.
73. Jei paklysti, reikia antraip užsirišti prijuostę ir atsiminsi, kur namai.
74. Jei suokia volungę, bus lietaus.
75. Jei žiemą saulė raudona, bus šalčio, o jei vasara, tai giedra.
76. Jei pirmą kartą matai gandą stovintį, tai tą metą būsi negreitas, o jei matai gandą lekiant ar einant, būsi labai greitas.
77. Jei pirmą kartą girdi kukuojant gegutę ir turi pinigų, tai visą metą turėsi pinigų, o jei pirmą kartą kukuojant gegutę neturi pinigų, tai visą metą neturėsi pinigų.
78. Jei kojos plaukuotos – bagotas.
79. Jei kurmis užeina ant kelio, tai padvesia.
80. Jei ilgi rankos pirštai, tai žmogus yra vagis.
81. Jei smukčioja kepurę ir mindžioja kojomis, yra meлагis.
82. Javus reikia sėti be vėjo dieną, kad derlius nebūtų mažas.
83. Paparčio žiedas. Reikia parsinešti papartį, apsmaigstyti kryželiais, kad kas nepagrobtų, ir pražydus žiedą pasiimi, ir viskas tau bus matoma, o tu būsi nematomas.
84. Kokia bus pirmoji gavėnių diena, tokis pavasaris. Kokia antroji gavėnių diena, tokia vasara. Kokia trečioji gavėnių diena, tokis ruduo.
85. Jei važiuoji sapne geras arkliai, tai bus pelningas dalykas.
86. Jei sapnuoju žydą su barzda ar vyra su ilgiais plaukais, tai patirs gudrumą.
87. Jei sapnuoju utėles ir jas užmuši, negausi pinigų, o jei neužmuši, gausi.
88. Jei sapnuoju viltą, bus vagis.
89. Jei sapnuoju vaikščiojančią marškinę ar kungių pamokslą sakant, tai patirs panieką.
90. Jei sapnuoju peili, bus širdgėla.
91. Jei sapnuoju piktą šunį, tai koks nors žmogus ant tavęs puls.
92. Kūcių naktį gyvuliai kalba.
93. Negalima daryti šventvagystę.
94. Jei paukštis trenkia į langą, tai praneša kokią nors žinią, daugiausia, kad žmogus nemirė savo mirtimi.
95. Kol riebusis suliesės, tai kūdasis (liesasis) padvés. ➔

96. Nesišūtyk, aukščiau bambos neišsoksi.
 97. Jau karvė kojų įkėlē...
 98. Gandrai paludieni parneša.
 99. Arklys – žmogaus smertis. (Užrašyta 1960-02-09.)
 100. Užgavėniu vakarą *gaspadoriai* eidavo vienas pas kitą, kad ilgi linai būtų.
 101. Grabnyčios (vasario 2 d.) – kreiva vėžė, ir kirminaliapsiverčia ant kito šono.
 102. Kai pakrauti žąsyčiai, tai negalima namo parnešti ievą, nes žąsyčiai išdvės.
 103. Kai žydubagiai eina ant Švēkšnos, tai bus *pagada* (geras oras), o jei ant Naumiesčio, tai – lietus. (Žydubagiai – keliauninkai kaip ir čigonai su vaikais ir daiktais per *svietą*.)
 104. Per Mykolines (rugsėjo 29 d.) žyday pasidarydavo būdą, apdengtą egliškais. Tai tą dieną melsdavosi, kad Dievas duotų lietaus. Jei per Mykolą nelydavo, tai tą metą būdavo nušašę, nesveiki. Žmonės sakydavo, kad reikia skubinti, kol žyday i būdas nesulindo, nes prasidės lietus. Jei nelydavo, tai žmonės sakydavo, kad patys žyday pildavo vandenį, o kartais kas nors imdavo šlapintis, užsilipęs ant būdos: „Gud, gud, gud“, – džiaugdavosi žydas. *Neženotos* (netekėjusios) žydelkos negali ieiti į užkalą. Kai žydas poteriauja, tai žydelka sako: „Main (už mane).“ Prieš Mykolus žyday turi kiekvienas per vieną dieną suvalgyti po vištą. Tai tik apvalgydavo, o paskui visą suvalgydavo. O jei nepajėgia suvalgyti žydukas, tai turi suvalgyti tėvas, o jei žydukė, tai – motina.
 105. Ricierių diena (kovo 10 d.). Jei po jos 10 savaičių šals, nors nedideli pašliai rytą ar vakare, tai vasara bus puiki, o jei nešals, tai vasara bus šalčią. (Užrašyta 1961-02-09 iš Elenos Kaktienės, 37 m., Žakainių k.)
 106. Jei Gardame apie šv. Roką [stovylą su šunimi bažnyčios šventoriuje] kelias (kelėnais) apeisi tris kartus, tai neaugus skaudulai. (Užrašyta 1961-02-13 iš Marijonos Beržanskienės, ~70 m., Žiogų k.)
 107. Jei kovo 10 d. – Ricierių dieną (naktį) – nešala, tai šals vasarą, o jei šala, tai šals 40 dienų. (Užrašyta 1961-02-13 iš Marijonos Beržanskienės, ~70 m., Žiogų k.) Tai yra 40 kareivių katalikų, kurie labai tikėjo, o juos pastatė nuogus ant ledo, šalia pirties, pasakė: kas nori išsiadėti, tas gali eiti susišildyti į pirtį. Tai vienas neįskentė ir iėjo, o kitis pamatė ant dangaus 40 angelų su vainikais. Tada vienas sargybinis nusivilkė rūbus ir atsistojo jo vietoje. Visi pasistiprino tuo reginiu ir liko ištikimi savo *vierai* (tikėjimui) ir sušalo (pateikėjos paaiškinimas).
 108. Kai gyvulys serga dedervine, tai kai pirmą kartą pamatai, reikia nuspjaudyt (nupaintyti) arba rytą, saulei netekėjus, nubraukyti nuo lango stiklo rasos ir užtepti.
 109. Kai miežis ant akies auga, tai reikia atbulu miežio grūdų apibadyti, tai neaugus.
 110. Kai skaudus kaklas, tai reikia sugramdyti žemę iš po trijų slenkščių, pakaitinti keptuvėje, sudėti į *pančeką* (kojinę) ir uždėti apie kaklą.
 111. Velykų rytą tekantis į rytus vanduo prieš saulei tekant virsta švėstu, tai jį gali laikyti visus metus ir jis nepasens.
 112. Kai esi paklydės, reikia apsiristi antraip *žiurstą* (prijuostę) ar kepure antraip užsimauti.
 113. Kai išipjauni ar įsikerti, ant žaizdos reikia dėti voratinklius, kad sustotų bėgti kraujas, arba – sukašnotos duonos su druska.
 114. Jei skauda dantis, tai reikia parakinėti su skalele nuo perkūno trenktu medžio.
 115. Jei višta deda minkštiausius, tai reikia iš *votego* (botago) padaryti kilpą ir ten padėti lesti, tai pasitaisys. (Užrašyta 1961-04-02.)
 116. Gydymas nuo viduriavimo: sudeginti plunksnų kotus arba juodų vilnų ir su vandeniu nuryti. Taip pat *pirkšnių* (smulkios anglelės pelenuose) su vandeniu nuryti. Paimti žalią kiaušinį, apkasti į anglis ir, kai iškeps kietai, suvalgyti. Juodujų (karčiujų) pipirų praryti.
 117. Gydymas nuo kirmiņų: reikia degti degutą – beržų stiebelius surišti į *buntelį* (ryšuliuką), įkišti į ugnį, o kai degs, ima bėgti degutas, tai ant kirkio ašmenų užlašinti ir išgerti. Gerti morkų sunkos su medumi. Patepti terpeninu po nosim, paskui į duobutę, paskui į bambą, kad kirmiņus taip išvarytume vaikams žemyn. Gerti žibalą.
 118. Gydymas nuo *pjūties* (apendicito). Kai nėra kamino, o stogas šiaudinis, tai varpos yra net blizgančios, suakmenėjusios, reikia jas su saldiu pieunu suvirinti ir išgerti.
 119. Kai skauda ausis, tai reikia įlašinti moters pieno ir pagis.
 120. Kai serga *musulais*, tai reikia gerti kumelės pieną.
 121. Kai sutrūkinėjusios kojos, tai reikia ištepti saldžia grietine, apmyžti arba su muiliu ištepti.
 122. Jei patruksta pirštas, tai apvynioti su vilna.
 123. Kai įtrūkusi kulnis, tai įlašinti karštų žvakų taukų arba avinių.
 124. Kai užimtas kaklas (difteritas), tai reikia sudeginti *piktvarlę* (rupūžę), tuos pelenus su vandeniu išgerti arba ją išvirti vandenye. Anksčiau degindavo visą, o paskui tik spranduką. Ta *piktvarlę* turi būti nudurta iki gegužės mėnesio.
 125. Kai skauda pilvas ar kitą vietą, tai reikia gerti *snapsą* (degtinę) nuo užpiltos gyvatės, o kiaulei pačią gyvatę duoti suėsti, jei ligota, neėda.
 126. Kad neslinktų plaukai, suvirinti mažasias dilgėles ir plautis. (Užrašyta 1961-04-20.)
 127. Jei karvė tvinksta iš priešakio, tai ves telyčiukę. (Užrašyta 1961-06-21.)

ALGIRDAS ŽEMAITAITIS

Ar mokate išproteti dėl pasiekimų?

Galiu pateikti išsamią instrukciją. Visų pirmą susiraskite didžių tikslą – tai gali būti namo statymas, romano rašymas, disertacija. Tikslas turi būti tokis didingas, kad kiekviena smulkmena turi būti atlanka tobulai, o visuma – harmoninga kaip simfonija. Kad igyvendintumėte didžių siekių, turite labai rimtai pasirengti teoriškai – rasti kuo daugiau medžiagos, o tam reikia visomis kalbomis perskaityti kuo daugiau knygų ir straipsnių. Naujos informacijos turite ieškoti visą laiką, o kai tik randate ką nors naujo, perdirbti viską, ką padarėte. Dirbtai reikia daug, nes tam, kas didinga ir šventa, reikia atsiduoti visa širdimi. Bet didiesiens darbams vien darbštumo nepakanika, yra dar viena svarbi sąlyga – reikia bijoti kritikos. Pasaulyje tikrai atsiras jei ne tūkstantinis, tai bent šimtas žmonių, kurie yra nepralenkiami jūsų srities ekspertai. Jei panorės, iš proto aukštybių jie bemat ižvelgs jūsų klaidas ir sutriuškins jūsų niekingas pastangas. Jūs turite nertis iš kailio, kad pasiektumėte nors dalelę jūsų profesionalumo ir jokiu būdu jūs neužrūstumėte. Jei jie supykšt, jūsų niekingi darbai, o svarbiausia – jūs pats tuo pat virustumėte į dulkes. Nes kas jūs tokis esate? Jūs vertas tik tiek, kiek padarėte. Jūsų menki žmogiški malonumai neturi jokios prasmės didžiųjų darbų akivaizdoje ir prasmę jūs galite igyti tik vienu būdu – būdamas geriausias.

Nemokančius laukti galiu pamokyti

Laukiant nereikia užsimiršti – negalima užsiminti įdomiaus dalykais, kurie atitrauktu nuo laukimo, daryti nepabaigtų darbų, galvoti apie kitus žmones. Susitelkti reikia tik į laukimą. Geriausia apie susitikimą imti galvoti gerokai anksčiau – prieš kelias valandas ar pusę dienos, tai neleis užsimiršti ir egoistiskai gyventi savo gyvenimą. Reikia išmokti galvoti tik apie laukiamą objektą, net dirbtant atsakingiausius darbus, palikus reikšmingiausius žmones, prabudus vidury nakties ar nuvykus į tolimal šalį – visas jūsų gyvenimas turi būti matuojamas nuo ir iki susitikimo.

Kad patirtumėte tikrąjį laukimo jausmą, visų pirmą reikia turėti žmogų, kuris sutiks būti vėluotoju ir dėl kokių nors priežascių norės jūsų vengti. Jam turi trukdyti šimtas pareigų, šeima, neatidėliotini darbai, jis turi nuo ko nors priklausyti, nejausti atsakomybės, būti veikiamas nuotaikos ir nežinoti, kas bus kitą minutę. Taip pat jis turi tikėti, kad jūs nesupyskite, o bet kokius susitarimus vertinti kaip bandymą jį pajungti. Tai retas talentas, iš daugelio žmonių profesionalaus vėluotojo, kuris vėluoja daug ir dažnai, nepadarysi niekada.

Puikiai žinant, kad jis vėluos, reikia išmokti viltis, jog nevėluos. Tikrai žinant, kad vėlavimas neišvengiamas, reikia išmokti įsiavaizduoti, jog vėluos nedaug, o vėluotojas turėtų vėluoti vis daugiau, daugiau, gali paskambinti valanda vėliau, nukelti susitikimą į ateinančią dieną, po trijų dienų, o gal po keturių, ir nukėlimai kiekvieną kartą turėtų vis ilgėti. Jo darbas – neateiti, jūsų darbas – laukti ir įsiavaizduoti.

Kartais, kai vėluotojas turi rimtesnį alibi, galima nesusivaldyti ir papriekaištanti arba nesulaukti. Tada jis galės labai pasipiktinti jūsų netolerancija ir egoizmu, galbūt net atsistoti ir išeiti, o jūs turėsite puikią progą daug kartų atsiprašyti ir atgailauti – juk jis neateina ne veltui, jūs padarėte kažką ne taip, todėl reikia atkentėti pelnytą bausmę. Jūs turite atsi-

stoti ant galvos, kad jam būtų gerai, vis tiek jam patikti! Laukimas, suteikiantis gyvenimui stuburą ir centrą, turi būti neišsenkamai galingas, stiprus kaip atkakli jūsų gyvybė apskritai, mat be tos ašies jūs subyrėtumėte, tektų galvoti, ko norite pats, ir kaip dievui kūrėjui surinkti save iš dulkį.

Ar žinote, kaip tapti darboholiku?

Nieko nėra paprasčiau. Visų pirmą pamėginkite tą laiką, kai buvote išprates gerti kavą, žiūrėti televizorių, plepēti ar gailėtis savęs, užpildyti daug gražesne ir sveikesne veikla – darbu. Darbui reikia panaudoti kiekvieną minutę – paštą galite patikrinti valgydami pusryčius, banko saskaitas apmokėti valgydami pietus, o laukdamas eilėje prie odontologo kabineto – aptarti daug darbo reikalų telefonu. Jūsų namuose turi visada būti nepabaigtų darbų rezervas. Darbus tobulinkite iki begalybės, o kai jau viską padarysite, palaikykite keletą dienų ir dar patobulinkite. Turi būti tvarka, o dar geriau – tobula tvarka!

Dirbant galima jaustis vertingesniu už kitus – juk darbas žmogų puošia. Jei nori gyventi laimingą gyvenimą – susiek jį su tikslu, o ne su žmonėmis ar daiktais! Jūsų darbštumas bus įvertintas viršininkų, vainikuotas finansų, kurie labiausiai verta branginti, turi tapti darbo santykiai – būtent su bendradarbiais jūs darote kažką prasmingo. Jeigu dėl jūsų begalinio darbštumo artimieji jus paliko – tik geriau, daugiau laiko liks darbui. Kenksmingiausios darbui yra atostogos – jūs pradžioje jaučiatés kaip žuvis, ištraukta iš vandens, o joms pasibaigus lygiai taip pat sunku vėl pradėti dirbti. Todėl, jei ilsitės, pasirinkite kuo aktyvesnę ir sunkesnę poilsio rūšį.

Jei vis dar nepamėgote darbo, galima priversti pamėgti – įsidarbinti pas reiklius viršininkus, pasiūmiant stambią paskolą, pasigmodyti daugiau vaikų arba tiesiog įsidarbinti trijose darbovietėse ir jūs priprasite daug dirbti.

Neduoč Dieve, ateitų tokia diena, kai baigtuvi visi numatyti darbai! Juk tuščiamė laike velnias veisiasi. O gal ir nieks nesiveisia, bet jį labai sunku išverti, atrodo, imsi ir subyrėsi į mažus gabalėlius. Kai stovi troleibusė ir ateina kontrolierė, turi rasti bilietą – pasiteisinti, kad turi teisę juo važiuoti. Taip ir aš nuolat jaučiu, kad privalau pasiteisinti, jog turia teisę gyventi, nuvažiuoti šią dieną ar kitą, kad nusipelniu aš to. Nors iš tikro nenusipelniu. Todėl ir dirbu, dirbu, pluš. O jei štai sustosiu ir nieko nebedarysiu? Tada jau tapsiu visiškai neegzistuojančiu niekuo. Todėl reikia skubiai įsi Jungti kompiuterį ir ką nors nuveikti. O viduje sėdintis censorius vis klauzia: „Tai ar tu dirbi, ar nedirbi?“

Nedirbu, Viešpatie, sekundei užsižiūrėjau į dangų, jis toks tamsus!

GENOVAITĖ BONČKUTĖ-PETRONIENĖ

Mieli šatėniečiai,
būkime radikalūs, tačiau sąžiningi.
Jau daugiau negu dvvidešimt metų valstybiniu mastu (o
ir tautos mentalitete, savimonėje) menininkai laikomi tin-
giniais, veltėdžiais, girtuokliais. Jiems vis pasiūloma pa-
pildomai uždarbiauti, „sąžiningai“ plušant, pavyzdžiu, kepant bandeles. Pradėjus dirbtį „Šiaurės Atēnuose“ atro-
dė, kad padėtį galėtų gelbėti mecenatai, kurių, nors Lietu-
voje ir nėra, juk galima išsiugdyti. Tačiau lazda turi du ga-
lus. Geradarys, paaukojės pinigų sumą, gali staiga panorė-
ti laikraštyje, kaip padėkos ženkla, matytis savo tetos Anto-
sės rašomus eileraščius. Tiesa, teta Antosė dar nelabai di-
delė blogybė. Jis gali staiga pats užsimanyti „pasiskyt“,
ypač politikos ar ideologijos klausimais. Kaip tik todėl
kultūrinę spaudą privalo remti valstybė, o ne pradedantieji
verslininkai, siekiantys iš to patys sau išpešti naudos. Man
gėda, kad žmonės, norintys ir galintys būti su „Šiaurės
Atēnais“ – rašantys, redaguojantys, atliekantys techninių
darbą – turi dirbtį papildomus darbus. Gėda, kad už net la-
bai gerą poezią nemokame honorarų – tiesiog neišgalime.
Gėda, kad akademikams, parašantiems analitinius straips-
nius, išmokame pasityciojimu dvelkiančius skatikus. Dauguma
kultūros žmonių (esu mačiusi) į Kultūros ministeriją
ižengia su tam tikru nusižeminimu, parodo nuolankumą ir
pagarbą ten sėdintiems valdininkams, prašydami kokio
nors parašo. O turėtume išeiti iš savo studijų, dirbtuvų bei
redakcijų su akmenimis rankose ir išdaužyti ministerijos
langus; arba, kaip Prancūzijoje, numiokoti jų leksusus, ku-
riaus jie kasdien atvažiuoja į darbą. Nes padėtis yra kritinė,
groteskiška.

Tegyvuoja revoliucija.

GIEDRĖ KAZLAUSKAITĖ

Mes nesteigiamo premiju (neturime iš ko) ir ju netei-
kiame. Tačiau verčiausi šiaisiai metais (grynaiai šatėniškais
kriterijais matuojant – už nemirtingumą) buvo:

1. Už metodiską pasauly gelbėjimą ir savęs bei visos

žmonijos perauklėjimo triūsa – Algirdas Davidavičius.

2. Už nepragmatišką, nenuperkamą, kūrybiškesnį už pa-
ciai literatūrą <http://virginijusg.blogspot.com> – Virginijus
Gasiliūnas.

3. Už nesusireikšminimą Seimo koridoriuose pardavi-
nėjant senus „Šatėnus“ – Nikodemas.

Nominantai redakcijoje gali atsiimti vyr. redaktorės
numegztus šalikus ir autorinį rankų darbo kaklaraištį.

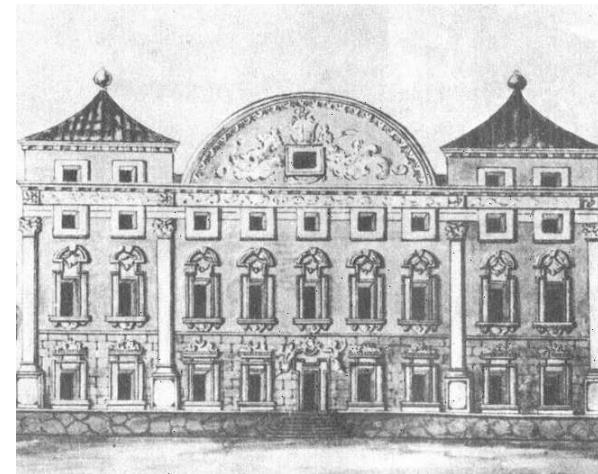
Agnė Juškaitė. Nikodemas ir kunigaikštis Vilgaudas. 2011

SUJUNK TAŠKUS

KURIO KULTŪROS VEIKĖJO PORTRETA GAUSIME?

RASK PAVEIKSLĖLIUOSE 10 SKIRTUMŲ

Redaktorė: Giedrė Kazlauskaitė
(gkazlauskaite@gmail.com).
Kalbos redaktorė: Audrė Kubiliūtė.
Maketas: Zita Remeikienė.
Paveldas: Juozas Šorys.
Teatras, kinas: Jūratė Visockaitė.
Direktorius: Žydrūnas Drungilas.
Finansininkė: Danuta Churtasenka.
Savaitraštis išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1990 m. vasario 7 d.
Leidžia VšĮ „Šiaurės Atėnų fondas“. ISSN 1392-7760. 3 spaudos lankai.
Indeksas 0109. Tiražas 1630 egz.
Redakcijos adresas: Mėsinių g. 4,
01133 Vilnius. Telefonas: 261 37 70.
Elektroninis paštas: satenai@takas.lt.
www.satenai.lt; www.culture.lt/satenai.
Spausdino UAB Ukmergės spaustuvė.
Vasario 16-osios g. 31, 20131 Ukmergė.

„Šiaurės Atėnų“ remia:
Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas (2 lankus), Kultūros rėmimo fondas.

Redakcijos ir autorių nuomonės nebūtinai sutampa.

VšĮ „Šiaurės Atėnų fondo“ saskaita
AB banke „Swedbank“ (kodas 73000)
LT36 7300 0100 0000 7071.

